

Nr 1/24-25

C

NEWS

czasopismo dla młodzieży
redagowane przez młodzież

CZARNIECKI NEWS

ARGENTYNA

XLVI Liceum Ogólnokształcące z Oddziałami Dwujęzycznymi im. Stefana Czarnieckiego

Spis treści

Nr 1/2024-2025

Redaktor prowadzący:

Nina Niiziołek

Od Redakcji, 2

Temat wydania - „Argentyna - kraj gór, piłki nożnej, yerba mate i tanga”, 3

- Ciekawostki o Argentynie, red., 4

- Wywiad z Panią ambasador A. Falkowski, A. Walczak, R. Stolarska, L. Kubala, 5

- Więcej niż sport, czyli piłka nożna w Argentynie, G. Schweizer, 13

Matura 2024, Nina Niziołek, 14

Hit czy kit? red., 19

Kącik książkowy, 20

Literatura latynoamerykańska, praca zbiorowa, 21

Kącik kulinarny, 30

- Yerba mate - narodowy napój argentyński, K. Ogonowska, 31

Kącik hiszpański, 33

- Alicante, 34

XLVI Liceum Ogólnokształcące z Oddziałami Dwujęzycznymi im. Stefana Czarnieckiego w Warszawie, ul. Żuromińska 4, 03-341 Warszawa

© CzNews, XLVI LO Warszawa

© Zdjęcia: 3-4 - Pixabay, 6-12, - red., 15 - Pixels, 32 - Kamila Ziomek, Pixels, 34-35 Gabriela Białkowska i Kamila Richert.

Od Redakcji

Redakcja *Czarniecki News* pragnie powitać Was wraz z nowym wydaniem!

Mamy nadzieję, że w pełni już się przyzwyczailście do rutyny roku szkolnego.

W tym numerze tematyka jest skupiona wokół Argentyny- kraju bogatego kulturalnie i historycznie, a także wartego odwiedzenia i poznania. W tym ostatnim z pewnością pomoże wam to wydanie, a do tego pierwszego, mamy nadzieję, zachęci.

Miłej lektury!

Redakcja CzNews

Layout: **Nina Niziołek**

Opiekun pedagogiczny: **Marek Zając**

Opiekun redakcji artykułów w j. polskim: **Joanna Skrodzka**

E-mail: cz-news@wp.pl

Redakcja: Aleksandra Maj (Sekretarz redakcji),

Nina Niziołek (Redaktor naczelna), Mell Feliszek,

Arianna Serdiukova,

Współpraca: Lila Kubala, Aleksandra Walczak,

Róża Stolarska, Grzegorz Schweizer, Gabriela

Białkowska i Kamila Richert.

Temat wydania:

Argentyna:
kraj gór, jezior,
piłki nożnej,
yerba mate
i tanga

Ciekawostki o Argentynie

Argentyna to największy kraj hiszpańskojęzyczny na świecie pod względem powierzchni, w którym mówi się po hiszpańsku. 2,7 miliona km².

Ocenia się, że w Argentynie może mieszkać od 100 do nawet 450 tys. Polaków. 8 czerwca w kraju obchodzony jest Dzień Polskiego Osadnika (*Día del Colono Polaco*).

Gaucha, to po prostu argentyński

Ushuaia to najbardziej wysunięte na południe miasto na świecie - stolica prowincji Ziemia Ognista. Określasie je jako jeden z „końców świata”.

Na granicy Argentyny i Brazylii znajdują się wodospady Iguazu - jeden z największych naturalnych systemów spadającej wody na świecie. Składają się z 275 pojedynczych wodospadów.

Avenida 9 de Julio w Buenos Aires to najszersza ulica na świecie. Jej nazwa upamiętnia dzień uzyskania przez Argentynę niepodległości

Tango, ten zmysłowy i pełen pasji taniec narodził się w robotniczych dzielnicach Buenos Aires pod koniec XIX wieku.

Aconcagua - w Argentynie znajduje się najwyższy szczyt obu Ameryk. Góra ta sięga 6960,8 m n.p.m.

WYWIAD Z AMBASADOR ARGENTYNY, AKREDYTO- WANĄ PRZY RZĄDZIE RP, PANIĄ ALICJĄ FALKOWSKI

Róża Stolarska, IVAH, Lila Kubala i Ola Walczak IIAH

CzarnieckiNews: Dlaczego zdecydowała się Pani zostać dyplomatą?

Ambasador Alicia Falkowski: Studiowałam nauki polityczne, ponieważ fascynowało mnie słuchanie, jak mój ojciec opowiada swoim przyjaciołom o tym, czego doświadczyli podczas II wojny światowej i w jej wyniku. Chciałam spróbować zrozumieć, jak powstają konflikty międzynarodowe i jak są rozwiązywane. W tamtym czasie była to zupełnie nowa kariera, która mogła być realizowana tylko w sektorze publicznym.

CN: Czy trudno jest być ambasadorem? Czy trzeba mieć jakieś konkretne umiejętności, aby nim zostać?

A: Stojąc na czele przedstawicielstwa dyplomatycznego, masz do dyspozycji informacje, narzędzia i profesjonalny sprzęt, którego potrzebujesz. Stopień trudności będzie zależał od naturalnych cech, jakie posiadasz i wiesz, jak je doskonalić, np. zdolność do zapamiętywania imion, twarzy, wydarzeń i dat. To, czego nie można się nauczyć, to autentyczne i wrodzone zainteresowanie, które musi być rozwijane w zawodzie wymagającym całkowitego poświęcenia się służbie publicznej. Jesteś dyplomatą przez całe życie i przez cały czas, ponieważ twoja postawa, twoje zachowanie, twoje słowa, krótko mówiąc, wszystko, co definiuje cię jako człowieka, składa się na wizerunek, który zachowają twoi rozmówcy. To bardzo niesprawiedliwe wobec naszych rodaków, że inni mają o nich złe wrażenie z naszego powodu.

Z drugiej strony, służba publiczna jest niemożliwa do wprowadzenia w życie, jeśli nie ma się od samego początku prawdziwej, szczerzej woli odłożenia na bok własnego interesu na rzecz interesu narodowego, nie oczekując w zamian niczego wyjątkowego. Jeśli to jest jasne, będziesz miał pełne i szczęśli-

ENTREVISTA CON LA EMBA- JADORA ARGENTINA, ACRE- DITADA ANTE EL GOBIERNO DE POLONIA, ALICIA FALKOWSKI

CzarnieckiNews: ¿Por qué decidió ser diplomática?

Embajadora Falkowski: Estudié Ciencias Políticas porque me fascinaba escucharlo a mi padre conversar con sus amigos sobre lo que habían vivido durante y como consecuencia de la II Guerra Mundial. Quería tratar de entender cómo surgen y cómo se dirimen los conflictos internacionales. Era en esa época una carrera muy nueva que tenía cabida solamente en el sector público.

CN: ¿Es difícil ser embajadora? ¿Hay que tener alguna habilidad específica para serla?

E: Al frente de una Representación Diplomática tenés a tu disposición la información, las herramientas y los equipos profesionales que necesitás. El grado de dificultad dependerá de las cualidades naturales que tengas y que sepas perfeccionar, como por ejemplo la memoria para recordar nombres, caras, sucesos y fechas. Lo que no se puede aprender es el interés genuino e innato que corresponde desarrollar para una profesión que demanda total dedicación al servicio público. Diplomático se es toda la vida y en todo momento, ya que tu actitud, tu comportamiento, tus dichos, en fin, todo lo que te define como humano, conforma la imagen con la que se van a quedar tus interlocutores. Es muy injusto para nuestro pueblo que otros se lleven una mala impresión de él por nuestra causa.

El servicio público, por otra parte, es imposible de poner en práctica si no se tiene desde el vamos, la voluntad genuina, sincera, de hacer a un lado el interés propio por el interés nacional, sin esperar nada excepcional a cambio. Si eso se tiene en claro, se tendrá una vida plena y feliz, independientemente de las dificultades con las que se pueda uno encontrar en el cumplimiento de la función.

we życie, niezależnie od trudności, jakie możesz napotkać w pełnieniu swojej roli.

Tego przykładem jest służba konsularna, która stanowi zasadniczą część naszej kariery dyplomatycznej, skierowana do obywateli, którzy z różnych powodów mieszkają czasowo lub na stałe za granicą.

Sama kariera jest bardzo surowa, z wymagającymi warunkami wejścia (studia podyplomowe,

El ejemplo más claro de ello es el servicio consular, una parte fundamental de nuestra carrera diplomática dirigida al ciudadano que se encuentra por diversas causas momentánea o permanentemente radicados en el exterior.

La carrera en sí es muy estricta, con condiciones exigentes para ingresar (posgrado, idiomas), luego para aspirar al ascenso a un grado superior (cursos de capacitación, elaboración de dos tesis, etc.) y para com-

języki), następnie aspirowanie do awansu na wyższy stopień (szkolenia, przygotowanie dwóch prac dyplomowych itp.) oraz - nieustanne konkrowanie o stanowiska i kierunki.

CN: Ambasada Argentyny jest bardzo aktywna w promowaniu nie tylko kultury Argentyny, ale także języka. Czy jest to trudny proces?

A: Promocja kulturalna to druga strona pracy, która w przeciwnym razie mogłaby być znacznie trudniejsza. To właśnie dzięki wymianie kulturowej kraje mogą się lepiej poznać, tworząc nie-

petir permanentemente por cargos y destinos.

CN: Tanto la Embajada como usted son muy activos en la promoción no sólo de la cultura de Argentina, sino también del idioma. ¿Es un proceso difícil?

E: La promoción cultural es la contracara de un trabajo que, de otro modo, podría ser mucho más difícil. Es a través del intercambio cultural que los países pueden llegar a conocer mejor el uno al otro, generando las condiciones necesarias para el desarrollo del entendimiento mutuo. Ello es a su vez

zbędne warunki do rozwoju wzajemnego zrozumienia. To z kolei ma zasadnicze znaczenie dla rozwoju projektów *win-win*. Jednocześnie pozwala nam to na powrót do kontaktu z krajowymi artystami i produktami kultury, za którymi bardzo tęsknimy, gdy pracujemy za granicą.

CN: Jakie są Pani codzienne obowiązki, poza promocją kultury i godnym reprezentowaniem Argentyny?

A: Inną zasadniczą częścią mojego zadania, oprócz tej, o której już wspomnieliśmy, odnoszącą się do promocji mojego kraju za granicą, jest dokładne zbadanie realiów politycznych i gospodarczych kraju, w którym pracuję, aby móc przekazać mojemu rządowi wiarygodną wizję umożliwiającą mu podejmowanie lepszych decyzji w zakresie polityki zagranicznej.

CN: Jakie są priorytety polityki zagranicznej wobec Polski?

A: Promocja naszego kraju jako wiarygodnego partnera zarówno na poziomie politycznym i gospodarczym, dwustronnym, jak i wielostronnym przed obcymi rządami. Jest to kamień węgielny wszystkich więzi prywatnych, które można nawiązać w takich dziedzinach jak handel, wzajemne inwestycje na rzecz rozwoju obustronnie korzystnych projektów, badania naukowe i technologiczne, przemysł satelitarny, agrobiznes, wymiana akademicka i studencka, współpraca instytucjonalna, pomoc humanitarna, wymiana wiedzy na temat ochrony środowiska itp. medycyna (widzieliśmy to przy pandemii) i wiele innych. Lista jest nieskończona, ponieważ pojawiają się nowe dyscypliny z nowymi wyzwaniem, a wraz z nimi nowe możliwości biznesowe i ogólnej współpracy.

Z każdym pokoleniem proces ten staje się coraz bardziej zawrotny. Musimy dobrze wykorzystać nowe technologie, aby nie zostać w tyle. To właśnie w dziedzinie technologii informacyjnych otwierają się nowe możliwości współpracy z Polską dzięki wysokiemu wykształceniu w tej dziedzinie. Dobrą rzeczą jest to, że istnieją już bliskie relacje między oboma krajami dzięki społeczności polskiej z siedzibą w Argentynie (czwartej co do wielkości na kontynencie amerykańskim, po USA, Kanadzie i Brazylii, składającej się z około 500 000 obywateli polskich i ich potomków), bez

fundamental para el desarrollo de proyectos beneficiosos para ambas partes. Al mismo tiempo, nos permite retomar el contacto con los artistas y los productos culturales que extrañamos mucho cuando nos encontramos trabajando en el exterior.

CN: Aparte de la promoción de la cultura y de su digna representación de la Argentina, ¿cuáles son sus obligaciones diarias como embajadora?

E: La otra parte fundamental de mi tarea, además de la que ya mencionamos, referida a la promoción de mi país en el exterior, es la de estudiar detenidamente la realidad política y económica del país donde me toca trabajar a fin de poder transmitir a mi gobierno una visión fidedigna que le permita tomar decisiones de política exterior más acertadas.

CN: ¿Cuáles son las prioridades de la política exterior hacia Polonia?

E: La promoción de nuestro país como socio confiable tanto a nivel político como económico, bilateral y multilateral ante los gobiernos extranjeros. Es la piedra angular de todos los vínculos de orden privado que se puedan entablar en materias tales como el comercio, las inversiones recíprocas para el desarrollo de proyectos de mutuo beneficio, la investigación científica y tecnológica, la industria satelital, la agroindustria, el intercambio académico y estudiantil, la cooperación institucional, la ayuda humanitaria, el intercambio de conocimientos sobre el cuidado del medio ambiente, la medicina (lo vimos con la pandemia) y muchas otras. La lista es infinita dado que con las nuevas disciplinas que van apareciendo surgen nuevos desafíos y, junto con ellos, nuevas oportunidades de negocios y de cooperación.

Con cada generación, este proceso se torna más vertiginoso. Tenemos que hacer un buen uso de las nuevas tecnologías para no quedarnos atrás. Justamente en materia de tecnología informática se abren nuevas posibilidades de colaboración con Polonia gracias al alto nivel de formación en este campo de los jóvenes de ambos países, quienes son ya de "ciudadanos globales" que demuestran. Lo bueno es que entre los dos países ya hay una relación estrecha gracias a la comunidad polaca radicada en la Argentina (la 4ta en importancia en el continente americano, luego de los EE.UU., Canadá y Brasil, compuesta por alrededor de 500.000 ciuda-

negatywnych konotacji, jakie mogłaby mieć wspólna, konfliktowa historia.

Polska jest dziś jednym z najważniejszych graczy w polityce międzynarodowej i przyjęła tę rolę z wielką odpowiedzialnością zarówno na poziomie europejskim, jak i globalnym. Nie mam na myśli tylko rządu, ale także jego obywateli, którzy dali niezwykle przykład, hojnie przyjmując miliony ukraińskich uchodźców. Miałam okazję osobiście docenić ogrom podjętego wysiłku, kiedy wspierałam misję humanitarną Białych Hełmów wysłaną przez Argentynę w celu repatriacji Argentyńczyków mieszkających na Ukrainie i ich rodzin zaraz po wybuchu wojny. Z głębokim podziwem obserwowałam wolontariuszy pracujących niestrudzenie na dworcach kolejowych i w ośrodkach recepcyjnych, aby zatrzymać, kwatrować i karmić wszystkich, którzy przekroczyli granicę.

Nie mogę jednak powiedzieć, że mnie to zaskoczyło, ale potwierdziło moje oczekiwania, ponieważ polscy emigranci cieszą się w moim kraju wielkim prestiżem ze względu na ich wartości moralne, przekonania demokratyczne, zainteresowanie edukacją i nieustanny wysiłek, zarówno indywidualny, jak i wspólnotowy, w dążeniu do dobra wspólnego. Dla młodego narodu, jakim jest Argentyna, wszystko to jest bardzo cenne. Do tego stopnia, że Argentyna jest jak dotąd pierwszym i jedynym krajem na świecie, który od 1995 roku obchodzi Dzień Polskiego Osadnika, który odbywa się co roku 8 czerwca. Data ta upamiętnia przybycie w 1897 r. pierwszego kontyngentu 69 imigrantów. Prawdę mówiąc, już w 1812 r. do naszego kraju zaczęli przybywać żołnierze, studenci różnych zawodów, nauczyciele, zakonnice itd. Niektórzy żołnierze brali udział w wojnach o niepodległość w Argentynie, Chile i Peru, podczas gdy inni wnieśli cenną wiedzę techniczną w różnych dyscyplinach, jak na przykład inżynierowie, którzy zapoczątkowali i rozwinięli przemysł naftowy w Patagonii ponad sto lat temu. Dlatego w różnych częściach kraju znajdują się pomniki, ulice i aleje ku ich pamięci.

CN: Co uważa Pani za najważniejsze osiągnięcia dotychczasowej współpracy z Polską?

A: W ciągu zaledwie 4 miesięcy pobytu odnowiliśmy współpracę z pięcioma uczelniami (Uniwersytetem Kazimierza Wielkiego w Byd-

danos polacos y sus descendientes), sin las connotaciones negativas que podría haber tenido una historia conflictiva en común.

Polonia es hoy uno de los protagonistas más importantes de la política internacional y ha asumido ese rol con gran responsabilidad tanto a nivel europeo como global. No me refiero solamente al gobierno sino a su población, la cual brindó un ejemplo extraordinario al recibir generosamente a millones de refugiados ucranianos. Tuve la ocasión de apreciar personalmente la magnitud del esfuerzo realizado, cuando apoyé a la misión humanitaria de Cascos Blancos que envió la Argentina para repatriar a los argentinos residentes en Ucrania y a sus familiares apenas estalló la guerra. Me causó una profunda admiración ver a los voluntarios trabajando incansablemente en las estaciones de trenes y en los centros de acogida para contener, alojar y alimentar a todos los que cruzaban la frontera.

Pero no puedo decir que me hayan sorprendido, sino que reconfirmaron mis expectativas ya que los inmigrantes polacos gozan en mi país de un gran prestigio ganado en base a sus valores morales, sus convicciones democráticas, su interés en la educación y su permanente esfuerzo, tanto individual como comunitario, en pos del bien común. Para una nación joven como la argentina, todo ello es altamente valorado. Tanto que Argentina es hasta ahora el primer y único país del mundo que celebra desde 1995, cada 8 de junio, el Día del Colono Polaco. La fecha conmemora la llegada en 1897 del primer contingente de 69 inmigrantes. A decir verdad, ya desde 1812 comenzaron a arribar a nuestro país, tras los sucesivos levantamientos que tuvieron lugar en su tierra, soldados, universitarios de diversas profesiones, maestros, religiosas, etc.. Algunos militares brindaron sus servicios en las guerras independentistas de la Argentina, Chile y Perú, mientras que otros aportaron sus valiosos conocimientos técnicos en diversas disciplinas como, por ejemplo, los ingenieros que lanzaron y desarrollaron la industria petrolera en la Patagonia hace ya más de un siglo. Es por ello que encontramos monumentos, calles y avenidas honrando su memoria en distintas partes del país.

CN: ¿Qué logros considera más importantes

goszczy, Uniwersytetem Jagiellońskim w Krakowie, Uniwersytetem Jana Pawła II w Lublinie, Uniwersytetem Warszawskim). Głęboko wierzę w efekt mnożnikowy kontaktów akademickich dla rozwoju kulturalnego i gospodarczego naszych krajów.

CN: Czy Ambasada Argentyny w Polsce realizuje program wymiany kulturalnej i gospodarczej między Polską a Argentyną?

A: Zgadza się, nasze kraje podpisały niedawno umowę o opracowaniu programu wakacji i pracy dla młodych ludzi zainteresowanych lepszym poznaniem kraju docelowego, jednocześnie odbywając interesujące ich staże zawodowe, co daje również możliwość poprawy znajomości języka.

W 1996 r. podpisaliśmy również umowę o współpracy gospodarczej, która przyczyniła się do powstania komisji mającej na celu pogłębienie i wzbogacenie więzi gospodarczych i handlowych między oboma krajami.

CN: Czy osoby należące do mniejszości polskiej w Argentynie mogą mieć prawa podobne do tych, z których korzysta mniejszość argentyńska w Polsce?

A: Cudzoziemcy przebywający w naszym kraju mają takie same prawa jak nasi obywatele, z wyjątkiem prawa do głosowania i zajmowania określonych stanowisk rządowych. Nie mogą oni głosować w wyborach krajowych, ale są do tego uprawnieni w wyborach samorządowych, zgodnie z przepisami obowiązującymi w każdym województwie.

CN: Które części Argentyny są rzadko odwiedzane, ale warte odwiedzenia?

A: Cała Argentyna zanotowała duży wzrost turystyki regionalnej. Z drugiej strony turystyka międzykontynentalna odkrywa ostatnio miasto Buenos Aires, Mendozę - ze względu na wina, Ushuaia ze względu na najbardziej wysunięty na południe pociąg turystyczny na świecie i połączenie z wycieczkami do Antarktydy, lodowiec Perito Moreno w prowincji Santa Cruz i wodospady Iguazu w prowincji Misiones. Mamy nadzieję, że odkryjecie również inne miejsca, takie jak Kordoba, z prawie pięćsetletnią historią i uniwersytem jezuickim istniejącym od ponad 400 lat, północny zachód z kolonialną architekturą i imponu-

de su cooperación con Polonia hasta la fecha?

E: Haber renovado la cooperación con cinco universidades en sólo 4 meses de estadía (Universidad Kazimierz Wielki de Bydgoszcz, Universidad Jagiellónica de Cracovia, Universidad Juan Pablo II de Lublin, y Universidad de Varsovia. Confío mucho en el efecto multiplicador de los contactos académicos para el crecimiento cultural y económico de nuestros países.

CN: ¿Lleva a cabo la Embajada de Argentina en Polonia algún programa de intercambio cultural y económico entre Polonia y la Argentina?

E: Así es, nuestros países firmaron recientemente un acuerdo para desarrollar un programa de vacaciones y trabajo para jóvenes interesados en conocer mejor al país de destino, mientras realizan prácticas laborales de interés para ellos, lo que ofrece también la ocasión de perfeccionar el conocimiento del idioma.

En 1996 firmamos también el Convenio de Cooperación Económica que creó una comisión con el objetivo profundizar y enriquecer los vínculos económicos y comerciales entre los dos países.

CN: ¿Pueden las personas pertenecientes a la minoría polaca en Argentina contar con derechos similares a los que disfruta la minoría argentina en Polonia?

E: Los extranjeros residentes en nuestro país tienen los mismos derechos que nuestros ciudadanos, excepto el de votar en elecciones generales y ocupar ciertos cargos gubernamentales. No pueden ejercer este derecho en elecciones nacionales, pero sí están habilitados para hacerlo en locales, según lo establezca la normativa vigente en cada provincia.

CN: ¿Qué partes de Argentina se visitan poco pero merecen la pena?

E: La Argentina toda recibe una gran afluencia de turismo regional. El turismo intercontinental, en cambio, está descubriendo recién a la ciudad de Buenos Aires, Mendoza por sus vinos, Ushuaia por el tren turístico más austral del mundo y su conexión con las excursiones a la Antártida, el Glaciar Perito Moreno en la Provincia de Santa Cruz y las Cataratas del Iguazú en la Provincia de Misiones. Esperamos que exploren también otros

jącymi górami oraz wybrzeże Patagonii, które oferuje bliski kontakt ze światem morskim.

CN: Czy jest coś, czego Polacy nie wiedzą o Argentynie, a co powinni wiedzieć?

A: Że należy do regionu pokoju, dzięki św. Janowi Pawłowi II, za którego pośrednictwem nie doszło do bratobójczej wojny pomiędzy Argentyną i Chile w 1978 r.

CN: Za czym najbardziej tęsknią Argentyńczycy w Polsce?

A: To gastronomia i niedziele pełne rodzinnych spotkań przy stole oraz weekendowe mecze piłki nożnej z przyjaciółmi lub na boiskach ulubionych klubów. Na szczęście mamy kilku argentyńskich szefów kuchni, którzy zachwycają nas swoimi wytworami w różnych miastach w kraju.

Już nie tęsknimy za Yerba Mate dzięki jej rosnącej popularności w Polsce. Mamy kilku importerów i entuzjastycznych promotorów. Tęsknimy za tym, co ona reprezentuje - za spotkaniem przyjaciół, których pozostawiliśmy w kraju.

Muszę powiedzieć, że yerba mate jest produktem ściśle związanym z Polakami i Argentyńczykami, ponieważ jedna z jej najbardziej rozpoznawalnych marek, Amanda, jest wynikiem pracy wyjątkowego człowieka, Juana Szychowskiego, który wyróżniał się pomysłowością w budowaniu wszystkich maszyn potrzebnych do przetwarzania yerba mate. Tę herbatę i ryż jego ranczo „La Cachuera” produkowało przez szereg pokoleń.

CN: Co sprawia, że Argentyna jest atrakcyjna dla turystów?

A: Dzięki dużemu rozszerzeniu naszego terytorium od tropikalnych lasów deszczowych na północ po Antarktydę, gdzie Argentyna ma stałą bazę od ponad wieku, turyści mogą wybierać spośród szerokiej gamy propozycji. Ogromne stoki narciarskie dla doświadczonych narciarzy i nie tylko, trekking przez góry i lodowce, wycieczki konne i rafting po rwących rzekach Patagonii, imponujące wodospady Iguazu, winnice Cuyo i północno-zachodniej części kraju, z pierwszorzędą ofertą gastronomiczną i hotelową przyciągają najlepiej poinformowanych turystów.

CN: Czy do tej pory zauważyła Pani jakieś znaczące różnice między Polską a Argentyną?

lugares como Córdoba, con su casi medio milenio de historia y una universidad de origen jesuíta de más de 400 años, el noroeste con su arquitectura colonial y sus imponentes montañas, y la costa patagónica, que ofrece un estrecho contacto con el mundo marino.

CN: ¿Hay algo que los polacos no sepan sobre la Argentina y deberían saber?

E: Que pertenece a una región de paz, gracias al Santo Juan Pablo II, quien con su intermediación en 1978 impidió que Argentina y Chile se enfrentaran en una guerra fratricida.

CN: ¿Qué es lo que más echan de menos los argentinos en Polonia?

E: Su gastronomía y los domingos de reunión familiar alrededor de la mesa, y los partidos de fútbol del fin de semana con los amigos o en las canchas de sus clubes favoritos. Afortunadamente, contamos con varios chefs argentinos que nos deleitan con sus creaciones en diversas ciudades del país.

La yerba mate ya no se extraña gracias a su creciente popularidad en Polonia. Contamos con varios importadores y entusiastas promotores. Sí extrañamos lo que representa: la reunión entre los amigos que se ha dejado atrás.

Debo decir que la yerba mate es un producto íntimamente ligado a polacos y a argentinos debido a que una de sus marcas más reconocidas, Amanda, es fruto del trabajo de un hombre formidable, Juan Szychowski, quien se destacó por su ingenio para construir toda la maquinaria que necesitó para el procesamiento de la yerba mate, el té y el arroz que su estancia “La Cachuera” produjo a través de varias generaciones.

CN: ¿Qué hace que Argentina sea atractiva para los turistas?

E: Gracias a la gran extensión de nuestro territorio, desde la selva tropical del norte hasta la Antártida, donde la Argentina tiene una base permanente desde hace más de un siglo, el turista puede elegir entre una gran variedad de opciones. Sus enormes pistas de ski, para esquiadores expertos y los no tanto, el trekking por las montañas y los glaciares, las excursiones a caballo y el rafting en los ríos torrentosos de la Patagonia, las imponentes cascadas del Iguazú, las bodegas de Cuyo y noroeste del

A: Trudno je znaleźć. Jesteśmy bardzo podobni w życiu rodzinnym, pasji do muzyki, literatury i kina. Ale ponieważ jesteśmy niedawno ukształtowanym krajem, który promował imigrację jako czynnik wzrostu, mamy bardziej niejednorodną populację.

CN: Czy udało się Pani zwiedzić Polskę i jakie jest Pani wrażenie na temat Polaków?

A: Jest to naród wytrzymały, wielkoduszny, odważny, wierny swojej wierze, ojczyźnie i zasadom.

CN: Jakie jest Pani ulubione polskie danie, a jakie jest Pani ulubione danie argentyńskie?

A: Moja ulubiona polska potrawa to *bigos* z dużą kromką żytniego chleba. Spośród dań argentyńskich najbardziej lubię *asado* ze względu na różnorodność smaków i konsystencji.

CN: W listopadzie ubiegłego roku Javier Milei wygrał wybory prezydenckie. Jakie zmiany polityczne i gospodarcze wprowadza w Argentynie nowy prezydent i rząd?

A: Prezydent Javier Milei zakończył wczoraj zaledwie 3 miesiące rządów, w których zastosował silną korektę w sektorze publicznym w celu zmniejszenia deficytu budżetowego, proponując zmniejszenie wydatków publicznych o 5 punktów procentowych PKB oraz deregulację gospodarki, aby zachęcić do inwestycji i rozwoju działalności prywatnej.

Jednym z jego pierwszych posunięć było zmniejszenie liczby ministerstw z 18 w momencie inauguracji do 9; ze 106 sekretariatów do 54 i ze 182 podsekretariatów do 140 w całym rządzie krajowym i zachęcił rządy prowincji i samorządów lokalnych do pójścia w ich ślady.

W tradycyjnym przemówieniu, które prezydenci wygłaszają co roku 1 marca do Kongresu na zgromadzeniu ogólnym na otwarcie sesji w 2024 r., gdy finanse narodowe są już bardziej zrównoważone, prezydent Milei wezwał gubernatorów, byłych prezydentów i przywódców głównych partii politycznych do podpisania dekalogu zasad i propozycji pod nazwą *Paktu Majowego*.

Nienaruszalność własności prywatnej.

Niepodlegające negocjacom saldo budżetowe.

Redukcja wydatków publicznych do historycz-

país, con su oferta gastronómica y hotelera de primer nivel, atrae a los turistas mejor informados.

CN: ¿Ha observado hasta ahora alguna diferencia significativa entre Polonia y Argentina?

E: Es difícil encontrarlas. Somos muy semejantes en nuestra vida familiar, nuestra pasión por la música, por la literatura y el cine. Pero como somos un país de formación mucho más reciente, que impulsó la inmigración como factor de crecimiento, tenemos una población más heterogénea.

CN: ¿Ha podido visitar Polonia y cuál es su impresión de los polacos?

E: Es un pueblo resiliente, generoso, valiente, fiel a su fe, a su patria y a sus principios.

CN: ¿Cuál es su plato polaco favorito y cuál es su plato argentino favorito?

E: MI plato polaco favorito es el *bigos* con una buena rebanada de *Pani de centeno*. Entre los platos argentinos, el que más me gusta es el *asado*, por su variedad de sabores y texturas.

CN: En noviembre pasado, Javier Milei ganó las elecciones presidenciales. ¿Qué cambios políticos y económicos traen el nuevo presidente y el nuevo gobierno en Argentina?

E: El Presidente Javier Milei cumplió ayer apenas 3 meses de gobierno en los que aplicó un fuerte ajuste sobre el sector público para reducir el déficit fiscal, proponiéndose reducir el gasto público en 5 puntos del PBI, y desregular la economía para alentar la inversión y el desarrollo de la actividad privada.

Una de sus primeras medidas fue la reducción de la cantidad de Ministerios, de los 18 que existían al momento de asumir, a 9; de 106 Secretarías a 54 y de 182 Subsecretarías a 140 en todo el gobierno nacional y alentó a los gobiernos provinciales y locales a seguir su ejemplo.

En el tradicional discurso que los presidentes pronuncian cada 1ro de marzo ante el Congreso reunido en asamblea general para la apertura de las sesiones del año 2024, con las finanzas nacionales ya más equilibradas, el Presidente Milei hizo un llamamiento a gobernadores, ex presidentes y líderes de los principales partidos políticos a suscribir un decálogo de principios y propuestas.

La inviolabilidad de la propiedad privada.

nych poziomów, około 25% produktu krajowego brutto.

Reforma podatkowa, która zmniejsza obciążenia podatkowe, upraszcza życie Argentyńczyków i promuje handel.

Ponowna dyskusja na temat podziału podatków federalnych w celu położenia kresu na zawsze obecnemu modelowi obciążeń.

Zobowiązanie prowincji do postępów w eksploatacji zasobów naturalnych kraju.

Nowoczesna reforma rynku pracy, która promuje pracę formalną.

Reforma emerytalna, która zapewni stabilność systemu, szanuje tych,

którzy wpłacali składki i pozwala tym, którzy wolą wykupić prywatne systemy emerytalne na zrobienie tego.

Strukturalna reforma polityczna, która modyfikuje obecny system i dostosowuje interesy przedstawicieli i reprezentowanych.

Otwarcie się na handel międzynarodowy, tak aby Argentyna mogła ponownie stać się protagonistą na rynku światowym.

CN: Dziękujemy za rozmowę.

El equilibrio fiscal innegociable.

La reducción del gasto público a niveles históricos, en torno al 25% del Producto Bruto Interno.

Una reforma tributaria que reduzca la presión impositiva, simplifique la vida de los argentinos y promueva el comercio.

La rediscusión de la coparticipación federal de impuestos para terminar para siempre con el modelo extorsivo actual.

Un compromiso de las provincias de avanzar en la explotación de los recursos naturales del país.

Una reforma laboral moderna que promueva el trabajo formal.

Una reforma previsional que le dé sustentabilidad al sistema, respete a quienes aportaron y permita, a quienes prefieran, suscribirse a un sistema

privado de jubilación.

Una reforma política estructural que modifique el sistema actual y vuelva a alinear los intereses de los representantes y los representados.

La apertura al comercio internacional, de manera que la Argentina vuelva a ser una protagonista del mercado global.

CN: Gracias por la entrevista.

Więcej niż sport, czyli piłka nożna w Argentynie

Grzegorz Szweicer III CF

3 razy Argentyna zdobyła mistrzostwo świata w piłce nożnej (1978, 1986 i 2022), 3 razy była też wicemistrzem świata w futbolu. W tym roku zdobyła po raz kolejny mistrzostwo w Copa America. Piłka nożna to najpopularniejszy sport w Argentynie.

W Argentynie, piłka nożna to jeden z najważniejszych elementów codziennego życia. To właśnie stamtąd pochodzą obecni mistrzowie świata, prawdopodobnie najlepszy zawodnik w historii i jedno z najlepszych klubów w całej Ameryce Południowej. Gdy w Europie, futbol traktuje się jak trochę poważniejszą rozrywkę, w Argentynie (jak i na całym kontynencie) piłka nożna i jej bohaterowie są otoczeni są niemal religijną czcią. Dlaczego?

Jak wiemy, Argentyna to nigdy nie był raj na zie-

mi. Futbol dla Argentyńczyków był zawsze odskocznią od rozmów na trudne tematy. Gdy Argentyna gra mecz, szczególnie na Mistrzostwach Świata, ulice są puste, ponieważ wszyscy oglądają mecz. Najstarszym sukcesem Argentyńskiej piłki reprezentacyjnej na Mistrzostwach Świata jest złoty medal z 1978 roku. Argentyna była świeżo po tzw. Juncie wojskowej, czyli zamachu stanu, w skutek którego władzę objęło wojsko. Nowej władzy (jak i całemu narodowi choć z nieco innych pobudek) zależało na zwycięstwie w tych mistrzostwach. Prezydent Argentyny, gen. Videla zdał sobie sprawę, że jego kraj powinien tę imprezę wygrać, tak aby rodacy zapomnieli o terrorze, jaki zapanował w kraju. Do zwycięstwa miał ich poprowadzić Mario Kempes, jedyny zawodnik ówczesnej drużyny Argentyny grający na co dzień za oceanem i tym samym ich największa gwiazda. Ostatecznie Argentynie udało się wygrać cały turniej, pokonując po drodze chociażby reprezentację Polski, a Kempes został królem strzelców.

Do niedawna, najważniejszą piłkarską postacią dla Argentyńczyków był Diego Maradona. Mierzący zaledwie 165 cm zawodnik, siał postrach wśród defensyw rywali dzięki swojej niesamowitej szybkości i dryblingowi. Jego piłkarskim sufitem wciąż pozostaje rok 1986, kiedy to odbyły się Mistrzostwa Świata w Meksyku. Podobnie jak w 1978 roku, przed turniejem, w Argentynie nie było kolorowo. Wciąż obecne były problemy gospodarcze oraz polityczne gdy Argentyna boleśnie przegrała konfrontację o Wyspy Falkandzkie. Maradona był liderem reprezentacji Argentyny, prowadząc ją aż do finału, który udało się „Albicelestes” wygrać. W meczu ćwierćfinałowym z reprezentacją Anglii, strzelił dwie bramki (dzięki nim Argentynie udało się wygrać), z czego jedna została strzelona nieprzepisowo ręką, za to druga, przepiękny rajd z piłką od połowy boiska, którym wyminął pięciu zawodników rywali, została okrzyknięta bramką stulecia. Argentyna „odegrała się” na Anglii, choć w nie do końca czysty sposób. To właśnie ćwierćfinał był najważniejszym meczem tamtych mistrzostw i prawdopodobnie w całej karierze Maradony.

Dzięki temu spotkaniu, tamta drużyna Argentyny (nawet gdyby przegrali półfinał i finał) zapisała się na stałe w sercach ich rodaków. Pomimo tego zwycięstwa, wciąż w kraju były problemy, które przez piłkę nożną, były odkładane na później, ale wydawało się, że zostały one rozwiązane, właśnie dzięki Maradonie.

Oprócz tego turnieju, najbardziej zasłynął z gry dla SSC Napoli. Zdobył z tą drużyną dwa mistrzostwa Włoch, z czego pierwsze było pierwszym zdobytym „Scudetto” w historii drużyny z Neapolu. Zawodnik borykał się z problemami ze zdrowiem i narkotykami, a piłkarską karierę zakończył w 1997 roku. Dla Argentczyków Maradona był postacią wyjątkową, wręcz bohaterem narodowym. Istnieje nawet Kościół Maradony, który jest parodią religii, stworzoną przez fanów byłego piłkarza, którego uznają za najlepszego gracza wszech czasów. Powstał w październiku 1998 roku w Rosario w Argentynie i ma liczyć ponad 40 tysięcy członków. Parę lat temu piłkarskim światem wstrząsnęła informacja o jego śmierci. W Argentynie zarządzono trzydniową żałobę narodową, stadion Napoli zmienił nazwę na stadion imienia Diego Maradony, a większość meczów rozgrywane pod koniec listopada, poprzedzone były minutą ciszy.

Najważniejsza dla mieszkańców Argentyny wciąż pozostaje reprezentacja, która jest główną odskocznią od codziennych problemów, ale gra stosunkowo rzadko. Zdecydowanie częściej możemy oglądać zmagania argentyńskich klubów. Kibice piłki klubowej, wcale nie wykazują mniejszego zaangażowania, w porównaniu fanów reprezentacyjnej piłki. W meczach rozgrywek kontynentalnych (czy nawet ligowych) na stadiony przychodzi regularnie po kilkadziesiąt tysięcy ludzi. Na trybunach nierzadko pojawiają się race i inne meczowe oprawy, a większość kibiców aktywnie wspiera swoją drużynę. Mało jest tam widzów, którzy przychodzą tam nie będąc kibicem, którejs z drużyn. Argentczycy są mocno przywiązani do swoich drużyn i bardzo emocjonalnie podchodzą do zarówno porażek, jak i zwycięstw.

Miejsce Maradony, jako najważniejszą piłkarską postać dla Argentczyków, próbował przez lata atakować Leo Messi. Między nimi jest dużo po-

dobieństw (np. w niskim wzroście), ale całkiem widoczne były też ich różnice. Messi osiągał wielkie rzeczy ze swoim klubem, ale nie z reprezentacją. Przez lata ciężko było stwierdzić, który z tych zawodników jest lepszy, ale zdecydowanie to Maradona był ważniejszy dla samej Argentyny. Miał ten złoty medal, który wywalczył, swoją niesamowitą grą na turnieju w Meksyku. Natomiast Messi (poza mundialem w 2014) często zniknął w meczach reprezentacji i zawodził swoich rodaków. Nie dawał tej radości i euforii jaką dawał im Maradona. Dopiero w 2021 udało mu się wygrać *Copa America* (Mistrzostwo Ameryki Południowej) po 28 latach. Rok później udało mu się sięgnąć po Mistrzostwo Świata i zbliżyć się do Maradony. Po raz kolejny problemy nie ominęły Argentczyków. Odsetek osób żyjących tu w ubóstwie sięgnął wtedy 43 procent, a inflacja dalej rosła. Po raz kolejny, triumf odwrócił uwagę od tego co istotne.

Futbol wciąż pozostaje najpopularniejszym sportem w Argentynie (i nie tylko) dzięki swojej szeroko dostępności. W piłkę można grać prawie wszędzie, wystarczy, że masz piłkę. U argentyńskich dzieciaków, od początku zaszczepia się miłość do tej gry, żeby też mogli poczuć tę radość jaki daje ten sport, w wielkim bagnie jakim jest argentyńska polityka i codzienne życie.

Matura 2024 w „Czarnieckim”

Nina Niziołek, 3CF

Matura za nami. Znane są też wyniki egzaminów maturalnych.

Czarniecki News zwróciło się do maturzystów i nauczycieli, żeby wypowiedzieli się na temat tegorocznej matury. Poniżej zamieszczamy wypowiedzi i opinie.

Profesor Dorota Orzęcka-Morawska, która dokonała opracowania wyników tegorocznej matury, odpowiada na nasze pytania

CzNews: *Czy tegoroczne wyniki naszych maturzystów można uznać za satysfakcjonujące?*

Dorota Orzęcka-Morawska: Maturę w naszej szkole zdało w majowym podejściu 96% uczniów. To wynik podobny do tego w zeszłym roku. Średnie wyniki są zbliżone choć nieco wyższe od tych osiągniętych średnio w Polsce. Zdawalność też jest wyższa niż średnia w Polsce (z polskiego o 4 pp. (punkty procentowe), z matematyki o 9 pp., a z angielskiego o 2 pp.).

Czy wyniki są satysfakcjonujące - to zależy kto czego oczekiwał. Moim zdaniem nasi uczniowie poradzili sobie całkiem nieźle.

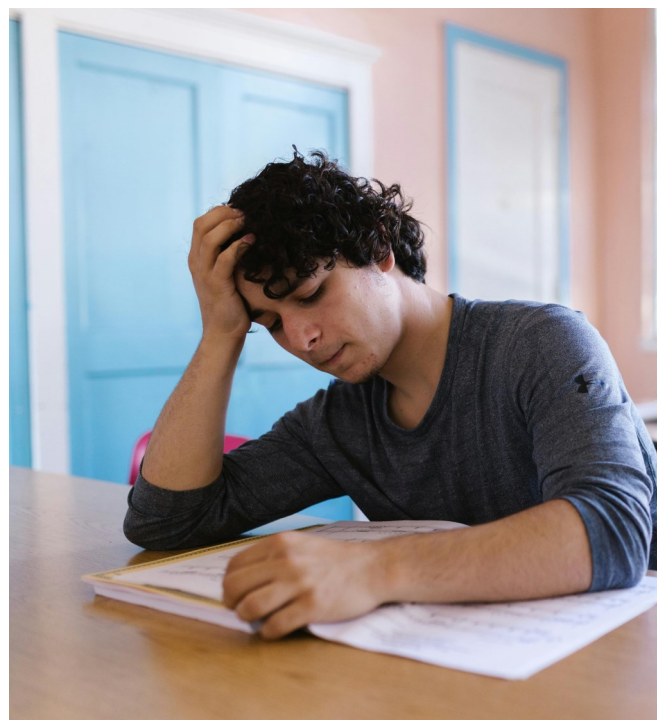
CzNews: *Co jest najmocniejszą stroną naszej szkoły a co słabą, jeśli chodzi o wyniki matury?*

DO-M: Dobrze radzimy sobie z maturą na poziomie podstawowym - tu plasujemy się powyżej średniej w kraju.

Gorzej jest z maturami na poziomie rozszerzonym. Tu idzie nam znacznie gorzej niż w Polsce.

CzNews: *Z jakiego przedmiotu wyniki są zaskakujące?*

DO-M: Co roku zaskakuje wynik z geografii rozszerzonej. Zawsze jest on znacząco wyższy od średniej w Polsce.

Zaskakujące jest też, że uczniowie naszej szkoły, nie piszą egzaminów z języków obcych, których uczą się na poziomie rozszerzonym. Prawie wszyscy wybierają język angielski uczony na poziomie podstawowym.

Zadaliśmy kilku szczęśliwym już – szczęśliwi, bo mają już zdaną maturę – pytania na temat ich odczuć dotyczących zdanej matury.

1. Czy oceny, które otrzymałeś na maturze są zgodne z twoimi oczekiwaniami?
2. Czy matura była trudna czy raczej łatwa?
3. Co byś zmienił, w swych przygotowaniach do matury, jeżeli zdawałbyś jeszcze raz maturę?
4. Co radzisz maturzystom 2024/2025?

Janek

1. Poziom podstawy, jestem jak najbardziej zadowolony.
2. Nie można określić, czy była łatwa czy trudna, była niespodziewana (nie było rzeczy, o których nas nauczyciele zapewniali, że będą).
3. Uczyć się więcej do innych przedmiotów niż tylko matematyki
4. Uczyć się więcej do innych przedmiotów niż tylko matematyki

Kasia

1. Wyniki matur przerosły moje oczekiwania, przykładem jest język polski - ponad 30% więcej niż przewidywałam.
2. Coś pomiędzy. Niektóre arkusze były łatwiejsze niż inne. Każdy arkusz, który wypełniałam miał zadania bardzo łatwe, jak i całkiem trudne.
3. Nie traciłabym czasu na sprawdzanie przecieków, które tylko czasem się sprawdzają.
4. Życzę powodzenia i radzę wierzyć w siebie oraz skupić się najbardziej na tych maturach, które są potrzebne w rekrutacji na studia!

Zuzanna

1. Moje wyniki z matury są dla mnie satysfakcjonujące, chociaż uważam, że mogłam zrobić to lepiej. Uważam, że matury z przedmiotów podstawowych były łatwe, natomiast z rozszerzonych dość trudne. Jakbym mogła coś zmienić w moich przygotowaniach, to zaczęłabym uczyć się biologii miesiąc wcześniej niż zaczęłam.
4. Przyszłorocznym maturzystom radzę rozłożyć sobie naukę poszczególnych przedmiotów i nie robić wszystkiego naraz, bo to niestety niewiele da.

Łucja

1. Wyniki z matur okazały się lepsze niż oczekiwałam. Bardzo ucieszyłam się z ocen zważając na to, że poświęciłam bardzo dużo czasu na naukę i jak widać się opłaciło.
2. Moim zdaniem matura podstawowa była łatwa i wystarczyło tylko słuchać na lekcjach, żeby ją zdać, oczywiście jak ktoś chciał lepsze wyniki, to trzeba było się dużo nauczyć, jednak była ona stosunkowo łatwa. Natomiast matura rozszerzona była dosyć trudna. Tutaj już trzeba było posiadać ogromną ilość wiedzy, żeby zdać na dobrym poziomie.
3. Jeżeli zdawałabym maturę jeszcze raz to na pewno zaczęłabym wcześniej naukę do kilku przedmiotów. Myślę też, że nie płaciłabym tyle za kursy maturalne, tylko przygotowywałabym się na wła-

sną rękę, bo po wynikach widać, że na lepsze mi to wyszło.

4. Przyszłym maturzystom radzę się tak nie stresować. Matura nie jest aż tak trudna, żeby przez cały rok się stresować. Trzeba znaleźć balans między nauką a życiem osobistym. Wystarczy skupić się na lekcjach i poświęcić trochę czasu nad książkami i maturę na spokojnie da się zdać.

Magda

1. Jestem zadowolona ze swoich wyników na maturze. Zbiegają się one z moimi wcześniejszymi oczekiwaniami.
2. Matura była dla mnie raczej łatwa, niezależnie od przedmiotu.
3. Gdybym jeszcze raz zdawała maturę, to zaczęłabym się do niej przygotowywać znacznie wcześniej - już na początku czwartej klasy.
4. Maturzystom 2024/2025 radziłabym dokładne zaplanowanie sobie nauki do egzaminów z dużym wyprzedzeniem. To pozwoli na systematyczność w powtarzaniu materiału i wykluczy stres związany z presją czasu.

Adam

1. Częściowo są zgodne z moimi oczekiwaniami. Wiadomo, że ciężko "przewidzieć" jaki dokładnie wynik się będzie miało, bo w wielu przypadkach jest to jednak w pewnym stopniu loteria - możemy dostać na maturze to, czego oczekujemy, albo dostaniemy coś, co być może powtarzaliśmy dwa razy i pójdzie nam średnio. O swoim wyniku mogę jednak powiedzieć, że ani mnie nie zasmucił, ani nie sprawił, że skakałem z radości.
2. Ciężko obiektywnie stwierdzić, czy matura jest trudna czy łatwa. Wszystko zależy od stanu wiedzy - im więcej się wie z podstawy programowej, tym łatwiej o wysokie wyniki. Generalnie wszystko zależy od tego, jak starannie się przygotowałeś. Czasem faktycznie na którymś z egzaminów maturalnych może pojawić się nieco trudniejsze zadanie, ale nadal jest ono w podstawie programowej.

3. Na pewno zacząłbym się uczyć wcześniej, dużo poważniej traktowałbym upływ czasu i solidnie skupiłbym się na nauce.

4. Nie stresujcie się, egzamin na prawo jazdy to większy powód do stresu. Nie prokrastynujcie, nie róbcie czegoś w stylu "Dobra, 30 minut nauki było - czas na 3 godziny odpoczynku". Jeśli chcecie osiągnąć jakieś 90%, to samo się nie zrobi, musicie się wysilić, a na pewno to wam się zwróci.

Weronika

1. Oceny, które otrzymałam według mnie mogłyby być lepsze, ale uważam, że wysokie wyniki nie są ważne, ważne jest to, że wszystko ma się już za sobą i wszystko jest zdane.

2. Tegoroczna matura była na pewno trudniejsza niż zeszłoroczna, ale uważam, że dobre przygotowanie daje nam możliwość zdania. Ważne jest też opanowanie stresu i skupienie się, wtedy wszystko jest do zdania.

3. Jeśli zdawałabym maturę jeszcze raz, usiadłabym do przygotowań trochę wcześniej, żeby nie stresować się, że z czymś się nie wyrobuję i aby trudniejsze rzeczy powtórzyć sobie parę razy.

4. Radzę, aby usiąść do wszystkiego wcześniej, słuchać rad nauczycieli, nie stresować się, bo to nie przekreśla przyszłości, podejść do tego na spokojnie i ze skupieniem, w całej tej nauce znaleźć też czas dla siebie i na swoje przyjemności.

Oliwia

1. Większość wyników zaspokoila moje oczekiwania, dwa egzaminy nawet je przerosły. Dwa inne natomiast lekko mnie rozczarowały, ponieważ ustne wyniki z tych samych przedmiotów są wyższe, niż te pisemne, mimo to dalej są wysokie, co mnie cieszy.

2. Egzaminy podstawowe były łatwe, łatwiejsze niż przewidywały próbne arkusze. Rozszerzenia natomiast, przynajmniej te, które ja pisałam, były trudniejsze niż egzaminy z poprzednich lat.

3. Nie zmieniałabym nic, ponieważ uważam, że co-

kolwiek się stało, tak miało być. Wprawdzie mogłabym więcej powtarzać, ale dzięki temu, że zatrzymałam nerwy na wodzy, nie zjadły mnie one w dniach egzaminów. Wobec tego uważam, że nie mogłabym lepiej przygotować się do tej matury. Czasami lepiej więcej odpocząć niż uczyć się na ostatni dzwonek i ryzykować stresem w dniu egzaminu.

4. Łączy się to z moją wcześniejszą odpowiedzią. Radzę podejść do tego na spokojnie, w nadchodzącym roku znajdować każdego dnia czas na odpoczynek. Gdy w naszej dobie brakuje czasu na relaks, nasz organizm sam go sobie znajdzie, a może być to nieoczekiwany, niespodziewany moment. Lepiej zaplanować odpoczynek niż stracić siły, kiedy najbardziej się ich potrzebuje. Zdrowie jest ważniejsze niż wyniki na świadectwie czy maturze, a prawda jest taka, że bez stresu i z dobrym zdrowiem można lepiej zdać maturę, niż ucząc się do ostatniego tchu. Maturzystom 2024/2025 życzę oddechu między szkołą, nauką, pasjami i obowiązkami w domu. Powodzenia!

6 RAD OD TEGOROCZNYCH MATURZYSTÓW DLA MATURZYSTÓW 2025

1. Skup się najbardziej na tych przedmiotach, które są potrzebne w rekrutacji na studia.
2. Nie trać czasu na sprawdzanie przecieków – one bardzo rzadko się sprawdzają.
3. Rozłóż sobie naukę poszczególnych przedmiotów i nie rób wszystkiego na raz.
4. Znajdź równowagę między nauką a życiem osobistym.
5. Uważaj na lekcjach i posiedź trochę czasu nad książkami – maturę na spokojnie da się wtedy zdać.
6. Na samym początku czwartej klasy dokładne zaplanuj sobie naukę do egzaminów.

Matura w klasach dwujęzycznych

Marek Zając, nauczyciel j. francuskiego

Rok 2024 był w nauczaniu dwujęzycznym historyczny – 5 lat temu przywrócono klasy wstępne (potocznie zwane „zerówkami”) i to właśnie w tym roku mamy pierwszych absolwentów w systemie nauczanie dwujęzyczne + klasa „0”. Przypomnijmy dla niewtajemniczonych: uczniowie w sekcji dwujęzycznej w klasie „0” uczą się tygodniowo 18 godzin wybranego języka (hiszpański lub niemiecki). Następnie przez cztery lata mają liczbę

danego języka w wymiarze 6-8 godz. tygodniowo. Dodatkowo uczą się wybranych przedmiotów w języku niemieckim lub hiszpańskim: historia, geografia, WOS, informatyka, literatura hiszpańska.

W naszej szkole mamy dwie sekcje dwujęzyczne: hiszpańską i niemiecką.

Abiturienti tych klas w większości skupili się, jeśli chodzi o rozszerzenia, na językach obcych.

Poniżej tabelka przedstawiająca wyniki.

Należy podkreślić, że poziom rozszerzony jest na poziomie B2, zaś dwujęzyczny na poziomie C1. Oznacza to, że osoby, które zdały na poziomie dwujęzycznym *de facto* osiągnęły poziom C1, czyli tak, jakby zdały poziom rozszerzony na poziomie 100%.

W kategorii język hiszpański pisemny poziom rozszerzony w Warszawie znaleźliśmy się na podium: trzecie miejsce (wyprzedzając między innymi renomowane liceum im. M. Cervantesa). W kategorii język hiszpański pisemny dwujęzyczny nasza szkoła też uplasowała się na trzecim miejscu.

Język niemiecki rozszerzony – tu zajęliśmy w Warszawie dziewiąte miejsce, ale w kategorii j. niemiecki dwujęzyczny pisemny daliśmy się wyprzedzić tylko LO im. A. F. Modrzewskiego i drugie miejsce w Warszawie.

	j. angielski rozszerzony		j. hiszpański rozszerzony	j. niemiecki rozszerzony
	IV AH	IV AN	IV AH	IV AN
Średnia ocena w %	80,4%	76,4%	68,3%	63,3%
(ilość zdających)	(21)	(10)	(22)	(14)
	j. angielski dwujęzyczny		j. hiszpański dwujęzyczny	j. niemiecki dwujęzyczny
	IV AH	IV AN	IV AH	IV AN
	84,2%	72,6%	51,2%	71,2%
	(5)	(7)	(5)	(9)

Wyniki egzaminu maturalnego - poziom dwujęzyczny i rozszerzony klas dwujęzycznych IVH i IV AN.

Generalnie wyniki są dobre i bardzo dobre.

Gratulujemy maturzystom i życzymy udanej kontynuacji na wybranych kierunkach studiów.

Hit czy kit?

Hit czy kit, czyli przegląd najnowszych kolekcji, dropów, stylizacji oraz trendów. Od dłuższego czasu możemy zaobserwować trend szerokich spodni. Są one stylizowane na tysiące sposobów. Szpilki, koszule, topy, bluzy, koszulki sportowe wzorowane na te piłkarskie. Jednak tu pojawia się pytanie co z resztą modeli? Wciąż są modne! Gdy spojrzymy tylko na historie dżinsu od zawsze lawirował on jako uniwersalny, wytrzymały materiał. Szerokie spodnie zapoczątkowali hipisi (rok 60 XX wieku). To oni zaczęli nosić dzwony, teraz zazwyczaj pojawiające się w stylu skandynawskim albo Y2k. Zwykły szeroki krój możemy zawdzięczać również „skejterą” którzy jako jedni z pierwszych zaczęli je stylizować. Dodatkowo popularyzacji ich dopomógł zmarły już raper „2pack”. Idąc w tą stronę możemy pomyśleć, że ich jedyną szansą na ich założenie jest ubranie się w sposób „luźny”. Tu przychodzą nam z pomocą celebryci tacy jak; Rihanna, Kendall Jenner, Bella Hadid i wiele innych. Są oni nazywani „Trendsettrami”. Czemu jednak w takim razie nikt nie mówi o stylizacjach z „Skinny” dżinsami? Są zdecydowanie krojem nie dla każdego. W dodatku nie są tak wygodne jak te szersze oraz hype na nie skończył się około 2020 roku gdy zastąpiły je inne kroje. Czy to oznacza, że skoro nie są modne nie można ich nosić? Odpowiedz brzmi nie. Świetnie prezentują się z wysokimi kozakami bądź marynarkami. Niestety często są mylone z innym podobnym krojem o nazwie „slim fit”. Ten model zazwyczaj jest użytkowany przez „drillowców”. Charakteryzuje się tym że zazwyczaj są noszone nisko oraz specyficznym opadaniem na buty. Poza spodniami powraca do nas trend kurtek dżinsowych. One również są tak uniwersalne, że jest to aż zdumiewające. Pasują do praktycznie każdego stylu. Streetwear, Basic, skanynawski. Poza dwoma wymienionymi powyżej częściami coraz częściej zauważamy użycie tego materiału do wytworu torebek bądź butów. Jeśli chodzi o to drugie zdecydowanym liderem jest marka Givenchy. Jest to francuski dom mody założony w 1952 roku przez projektanta Huberta de Givenchy. Ceny kozaków zaczynają się od 6 do nawet 12 tysięcy! Z marek (bardziej przystępnych), które również postanowiły podjąć się pracy z tym materiałem zdecydowanie możemy wymienić Adidasa, Nike oraz Pumę. Torebki dla odmiany zalały rynek sieciówek. Dowieśmy je w Bershke, H&m, Pull&Bear i wielu innych sklepach. Jeśli zastanawiacie się co będzie popularne jesienią oraz zimą to zdecydowanie zaczniacie szukać swetrów! Wygląda na to, że najpopularniejszym stylem będzie „Skandynawian style”. Królują w nim duże torebki, dzwony (ale nie tylko), swetry. Jeśli planujecie zakup butów zimowych wpasowującymi się w te klimaty, zdecydowanie możemy polecić markę Ugg. Zdominowała ona już rynek rok temu i wciąż wygląda na to, że do nas powrócą. Jeśli chodzi o mężczyzn nie ma jednej najbardziej popularnej marki. Co roku możemy zaobserwować zwykłe sneakersy. Do tych najpopularniejszych aktualnie należą; ponadczasowe i uniwersalne Air force 1, Adidas Campus, Adidas samba oraz Gazelle. Dodatkowo coraz częściej widzi się Nike Tn, dunk sb bądź model Air jordan 4. Szukając dużej torebki do szkoły zwróćcie uwagę na marki takie jak: Longchamp, Big star oraz wszystkie sieciówkowe sklepy. Warto przykuć uwagę do nakryć wierzchnich. Mile będą widziane kamizelki, płaszcze oraz puchowe bądź dżinsowe kurtki.

Red.

KĄCIK KSIĄŻKOWY

Literatura latynoamerykańska

Praca zbiorowa uczniów z 4AH

Swoje początki literatura chilijska oznacza na XVI w., kiedy to Hiszpanie podbili tamtejsze tereny. Rozwój tej dziedziny następował powoli, głównie poprzez wykorzystanie zakonników, jednak nie wyłącznie. Mniejszości zajmujące się literaturą bazowały przede wszystkim na pisaniu dzienników, pamiętników oraz autobiografii. Dopiero około 1840 roku nastąpił wzrost popularności pisania, gdy okrzyknięto hasło „Czytanie jest najlepszym narzędziem do rozwoju państwa.” Dwa lata później utworzono Towarzystwo Literackie, mające na celu promocję kształcenia młodzieży. Liczba autorów stopniowo rosła, a wraz z nią można było zaobserwować trendy. Pierwsi twórcy w swoich dziełach naciskali na realizm i malowniczość, równocześnie patrząc na to krytycznie i satyrycznie. Pokolenie lat 50-tych w radykalny sposób okazywało przeszłość jako wytłumaczenie teraźniejszości. Następnymi pisarzami charakteryzowało realistyczne oddanie lokalnych rzeczywistości. W pierwszej połowie XIX w. narodził się typowy dla chilijskiej kultury ruch polegający na obiektywnym opisie wiejskiego życia kraju, nazywany criollismo. Na przełomie XIX i XX wieku utworzył się nowy rodzaj aktywności literackiej - modernizm. Polegał on na nieco buntowniczej kreacji prac w sposób narcystyczny i aristokratyczny. Ciekawostką jest Grupa Dziesięciu utworzona w 1914 roku by ukazać znanemu artyście - Pedro Prado, że ludzie mogą być szczęśliwi nawet w niedostatku. Mimo powodu powstania była ona jedną z najwybitniejszych grup w literaturze chilijskiej oraz głównym ruchem intelektualnym XX wieku.

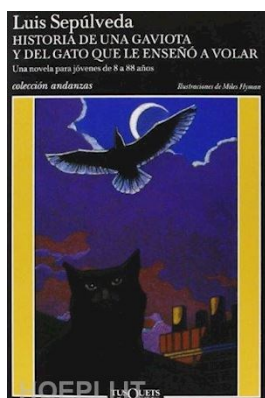
Ważni pisarze:

XIX w.: Vicente Pérez Rosales, Guillermo Blest Gana, Luis Orrego Luco,

XX w.: Baldomero Lillo, Rubén Darío, José Santos Chocano

XXI w.: Isabel Allende, Alejandro Zambra, Nicanor Parra

Propozycje publikacji chilijskich autorów:

„Historia de un gaviota y del gato que le enseñó a volar” Luis Sepúlveda (2002)

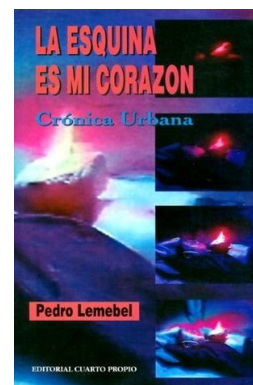
Historia opowiada o przeżytych przez kota Zorbasa najróżniejszych, nie tak typowych dla kota sytuacjach, które nigdy by się nie wydarzyły, gdyby nie przysięga opieki nad pisklęciem umie-

rającej mewy. Zorbas, wraz ze swoimi nie najmłodszymi, ale gotowymi do pomocy kocimi przyjaciółmi, był gotów zrobić wszystko żeby dotrzymać danej mewie obietnicy. Zaprzysiężenie było dla niego na tyle ważne, że skłonił się nawet do zawarcia paktu z odwiecznymi wrogami – szczurami. A skoro był w stanie zająć aż tak daleko, nie ulega wątpliwości, że poradzi sobie z nauczaniem młodej mewylatać.

„La esquina es mi corazón” Pedro Lemebel (1995)

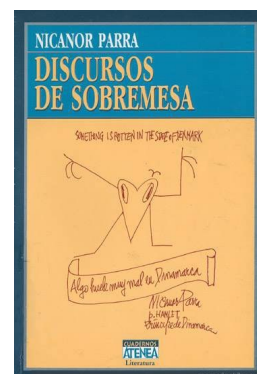
Zbiór kronik poświęcony tematyce homoseksualizmu i transwestytyzmu. Autor odkrył przed czytelnikiem nieznaną i często pogardzaną wtedy świat. Było to dzieło kontrowersyjne i przełomowe w chilijskiej literaturze.

"Niewielu pisarzy, tak jak Lemebel ma zdolność zagładania pod spódnicę społeczeństwu i mówić o tym, co tam widać otwarcie, z humorem i autentycznym oburzeniem." 1995, CuartoPropio

„Discursos de sobremesa” Nicanor Parra (2006)

Parra strony swego dzieła wypełnia zabawnymi anegdotami, rodzajem przyjaznej agresji i bezpośrednią zniewagą w stosunku do polityki. Jest to przemowa między innymi o twórcach, pisarzach i intelektualistach, a odrobina alkoholu we krwi mówcy sprawia, że historia jest lekka i przyjemna. OpoWięść, choć krótka, odsłania w ciekawy sposób myśli i postrzegania świata przez autora, równocześnie rozbawiając do łez i poruszając formą ukazania ich poprzez błyskotliwe myśli.

"Nocturno de Chile" Roberto Bolaño (2000)

Jest noc. Stary ksiądz Sebastián Urrutia Lacroix, krytyk literacki i poeta średniej klasy, leży nękany gorączką. Z ciemności pokoju wylaniają się twarze przyjaciół i sylwetki bohaterów zasłyszanych historii. Odległe miejsca i wrażenia nabierają złudnej ostrości, a na pół zatarte nazwiska drę-

Literatura latynoamerykańska

czą obolałą pamięć. To fascynujący spektakl cieni, w którym akcja przenosi się z chilijskich salonów literackich do okupowanego Paryża, z hiszpańskiej prowincji do Santiago de Chile, gdzie nastają kolejni dyktatorzy. Dzieją się rzeczy straszne i niewiarygodne, lecz z ust umierającego kapłana nie pada słowo oceny, jakby do końca chciał zachować moralną niezawisłość w delirycznym świecie.

Skondensowana, meandryczna narracja dostarcza niemal fizycznych doznań z pogranicza snu i jawy, wyraźnie nawiązując do literackich tradycji Ameryki Południowej, jednak wybitnej prozy Bolaño nie da się z niczym pomylić. Nie da jej się też zapomnieć.

„Mano de obra” Diamela Eltit (2002)

Jest to książka, która w zawrotnym tempie pokazuje mentalność różnych pracowników pewnego super marketu. Każdy z nich używa przesadnie rozbudowanych przymiotników, które nadają mu bardzo świeży i deliryczny teatralno-melodramatyczny ton. Druga część staje się bardziej narracyjna i lekkostrawna, czytelnik może zaobserwować konflikty pracowników z przełożonymi i szefostwem, a także dylematy z klientami posłusznymi fali społecznej inercji, która wymyka się granicom godności.

Autorka w tej książce bardzo „interesuje się” politycznością literatury i sztuki.

„La sombra del viento” Carlos Ruiz Zafon (2001)

Głównym bohaterem powieści jest dziesięcioletni chłopiec, Daniel Sempere, syn księgarza, półsierota. W dniu swych urodzin ojciec zabiera go do ukrytego w średniowiecznej części Barcelony- Cmentarza Zapomnianych Książek. W tym tajemniczym i pilnie strzeżonym miejscu Daniel, zgodnie z rodzinną tradycją, wybiera spośród labiryntu książek jedną, o którą będzie dbał i nie pozwoli, aby o niej zapomniano. Chłopiec postanawia wybrać egzemplarz książki nieznanego nikomu autora Juliana Caraxa *Cień wiatru*. Od tej chwili rozpoczyna się niezwykła przygoda Daniela Sempere, który próbuje rozwikłać tajemnicę zwią-

zaną z autorem.

„La casa de los espíritus” Isabel Allende (1982)

Powieść ta jest zaliczana do tendencji estetycznej, noszącej nazwę realizm magiczny. Łączy ona elementy realistyczne z nieprawdopodobnymi i dziwnymi. Jest to wyśmienita, trzecia część sagi rodzinnej opowiadająca o dziejach rodziny Truebów -Clary, jej córki Blanki oraz wnuczki Alby. Akcja rozgrywa się w codziennym świecie pełnym brutalności, pokazując różne zmagania bohaterów i przeplatając je z niecodziennymi zjawiskami takimi jak duchy, zjawy i magia.

Literatura meksykańska

Zacząta się w XVI wieku świadczą o tym spisane przez misjonarzy teksty takie jak księga kapłanów Majów czy epos mitologiczno-historyczny. Za początek literatury meksykańskiej w j. Hiszpańskim uważa się listy corteza czy kroniki historyczne.

W literaturze meksykańskiej można wyróżnić kilka okresów:

Epokę prekolumbijską, trwającą aż do podboju Meksyku w 1521;

Epokę kolonialną, charakteryzującą się wpływami barokowej literatury hiszpańskiej;

Epokę niepodległości, ze szczególnym rozkwitem literatury w drugiej połowie XIX wieku, zdominowaną wpływami rewolucji francuskiej;

Epokę rewolucji (1910-1960), z naciskiem na tematykę związaną z socjalizmem i proletariatem;

Epokę współczesną (od 1960)

Najpopularniejsi pisarze literatury meksykańskiej :

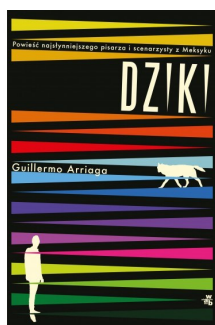
Carlos Fuentes (1928-2012)

Octavio Paz (1914-1998)

Literatura latynoamerykańska

Juan José Arreola Zúñiga (1918- 2001)

LITERATURA:

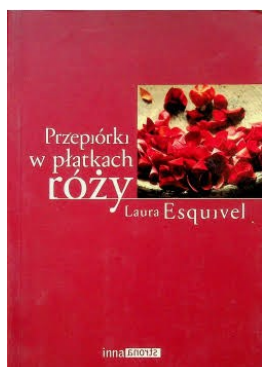

„Dziki” Guillermo Arriaga (2018)

Ambitna i oryginalna powieść meksykańskiego twórcy ArriagaGuillermo, znanego między innymi jako autora scenariuszy nominowanego do Oscara. Jest to proza opowiadająca o siedemnastoletnim Juanie Guil-

lermo który w krótkim czasie traci brata, rodziców i babcię. Za morderstwem Carlosa stoi grupa fanatyków religijnych razem z wpływowym kapitanem policji. Juan pragnie zemsty, jednak wrogowie są doskonale zorganizowani i niemal nietykalni. Ogarniętego obsesją wendety młodego mężczyznę od popadnięcia w szaleństwo ratuje tylko miłość. W tym samym czasie czytelnik poznaje historię Amaruqa, który w lasach Jukonu podąża śladem wilka, pogrążając się coraz bardziej w szaleństwie i zbliżając się śmierci.

„Przepiórki w płatkach Róży” Laura Esquivel (1989)

Powieść meksykańskiej pisarki Laury Esquivel z 1989. Książka opowiada historię rodziny De la Garza, a główną bohaterką jest Tita, jedna z trzech sióstr, która zgodnie z rodzinną tradycją nie może wyjść za mąż, gdyż jako najmłodsza córka ma obowiązek opiekować się matką aż do śmierci. Zakochany w niej Pedro Muzquiz decyduje się na poślubienie jej siostry,

Rosary, aby dzięki temu być blisko ukochanej. Tita, nie mogąc jawnie okazać swej miłości, spełnia się w sztuce kulinarnej.

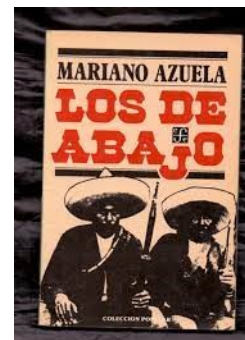
„Labirynt samotności” Octavio Paz (1950)

Opis: Labirynt samotności to cykl esejów, w których autor poddaje błyskotliwej wivisekcji szereg postaw, mitów, cech i kompleksów współczesnych Meksykanów, szukając źródła tych zjawisk nie-

rzadko w epoce prekolumbijskiej i kolonialnej, wskazując zarazem przypuszczalne drogi wyjścia z „labiryntu samotności”. Omawia on również różnice kulturowe między Ameryką Północną i Południową, oraz obala wiele stereotypów i założeń na ten temat.

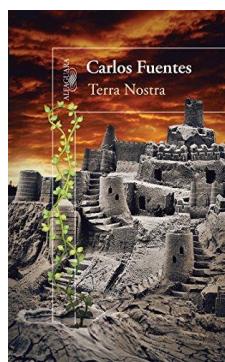
„Los de Abajo” Mariano Azurela (1915)

To powieść meksykańskiego autora MarianoAzueli opowiadająca o grupie zwykłych ludzi, którzy zostają wciągnięci w Rewolucję Meksykańską i o zmianach w ich psychice spowodowanych przeżyciem tego konfliktu. Duży wpływ na jej treść mają doświadczenia autora z czasów rewolucji, kiedy to uczestniczył jako oficer medyczny w Dywizji Północnej Pancho Villi.

„Terra Nostra” Carlos Fuentes (1975)

Terra Nostra jest podzielona na trzy części: „The Old World”, „The New World” i „The Next World”. Większość książki rozgrywa się w okolicach niedokończonego El Escorial w XVI

wieku. Jej głównym bohaterem jest król Felipe II, jego rodzina i dwór, jego przyjaciele, chłopka Celestina i student Ludovico oraz trzech tajemniczo identycznych młodzieńców, każdy z dwunastoma palcami u nóg i czerwonym krzyżem na plecach. Główni bohaterowie odradzają się w różnym wieku. Książka otwiera się w Paryżu 14 lipca 1999 roku i kończy w tym samym mieście

pięć i pół miesiąca później, w przeddzień zniszczenia. Środkowa część powieści to opowieść młodego Pielgrzyma o jego podróży po Nowym Świecie.

„Aura” Carlos Fuentes (1962)

Młody historyk – Felipe Montero podejmuje pracę u Pani Consuelo – ma on za zadanie opracować wspomnienia jej męża, generała Llorente. Staruszka w zniszczonym, starym domu mieszka tylko z jej młodą krewniaczką – Aurą. Felipe jest zafascynowany dziewczyn-

Literatura latynoamerykańska

ną, zaczyna śnić o niej i marzy, że uwolni ją z ponurej atmosfery domostwa. Obie kobiety zaczynają zachowywać się dziwnie, Felipe zauważa że Aura powtarza wszystkie gesty staruszki. Pracując nad kolejną częścią wspomnień generała znajduje zdjęcie młodej Consuelo z mężem – kobieta wygląda tak samo jak Aura. Okazuje się, że dziewczyna była jedynie iluzją, przywołanym przez staruszkę odbiciem jej samej z czasów młodości.

Literatura peruwiańska

Peruwiańska literatura tak naprawdę miała swoje początki wraz z hiszpańskim podbojem Peru oraz co za tym szło przyprowadzeniu języka kastylijskiego i europejskich trendów literackich. Z początku była przekazywana ustnie z czego wiele opowieści zachowało się do dziś choćby w formie legend ludowych.

Po wprowadzeniu pisma przez Hiszpanów w XVI wieku od razu zaczęły się pojawiać dzieła religijne i kroniki.

Okres ten nazywany jest *Literatura Prehispánica*.

XVIII wiek

XVIII wiek i ustanowienie dynastii Burbonów rozpoczęły pewną tendencję hiszpańskojęzycznych pisarzy nazywaną "francuzacją". Chodzi tu o m.in. powstanie literackich akademii na wzór francuski (dobrym przykładem jest Academia de Palacio) gdzie usłyszano o kilku znanych osobistościach jak José Bermúdez czy Pedro Peralta y Barnuevo.

Druga połowa XVIII wieku to wypieranie baroku przez neoklasycyzm powracający do norm klasycyzmu o skłonnościach do postawy pedagogicznej. Ruch ten rozwijał się wraz z ekspansją idei liberalnych we Francji, które miały wpływ na rozwój separatystycznej rewolucji w Ameryce hiszpańskiej.

W tamtym czasie w Peru pojawili się poeci kreolscy i pisarze satyryczni. Można było już słyszeć o nazwiskach takich jak Francisco de Castillo czy Esteban Terralla y Landa.

XIX i XX wiek w skrócie

Początek XIX wieku to koniec ostatniego okresu literatury kolonialnej (literatura tworzona w Peru od XVI do XIX wieku nazywana również *Literatura Hispánica*). W 1789 roku ma miejsce Rewolucja Francuska, która później ma wpływ na rozwój idei wolności. Tak więc w dziełach literackich coraz częściej występują tematy wolności, ojczyzny, antyhiszpańskiej i separatystycznej itp.

Warci wspomnienia są m.in. Mariano Melgar, w którego wierszach mamy zapowiedź romantyzmu oraz

satyryczny pisarz José Joaquín de Larriwa, który uważany jest za prekursora peruwiańskich manier literackich.

W XX wieku pojawia się wielu twórców nie tylko w Peru, ale i całej Ameryce Łacińskiej co sprawia, że rozwój literatury i nią zainteresowanie wyraźnie rosną.

Wyróżnia się jedno znane nazwisko pisarza działającego do dzisiaj - Marco Vargas Llosa, który otrzymał nagrodę Cervantesa (1994) i został laureatem literackiej nagrody Nobla (2010).

W tamtych czasach można było doświadczyć wielu różnych okresów. Były to kolejno: Kostumbryzm (1828-1870), Romantyzm (1848-190), Realizm (1883-1910), Modernizm (1890-1920), Postmodernizm (1916-1920), Awangardyzm (1922-1950), Indygenizm (1920-1970). Następnie można wyliczyć kolejno generacje od lat 50 do 90 a następnie od lat 2000 do dziś (pojawić się może również podział od lat 50 do 70 a następnie 80, 90, 2000 i współczesność).

Stan literatury w czasach współczesnych

Do dziś trwa okres rozpoczęty w 1821 roku nazywany *Literatura de la República*.

W obecnych czasach, kiedy chodzi o literaturę peruwiańską często przywoływany jest temat literatury fantastycznej, która faktycznie przyjęła się całkiem dobrze nie tylko w tym kraju, ale i na świecie.

Współcześni pisarze fantastyczni z Peru to m.in. José Donayre Hoefken, Enrique Prochaska i Isabel Sabogal.

Nie brak oczywiście dzieł nieco poważniejszych lub po prostu z innego gatunku czego przykładem jest choćby Mario Vargas Llosa.

Innymi wartymi polecenia autorami są José María Arguedas, Isaac Goldemberg czy José Santos Chocano.

Literatura obecnie jest skupiona często na historii Peru więc może to nie być temat dla każdego jednak warto się przemóc zajrzeć do któregoś z wymienionych wyżej pisarzy.

Juan José Arreola Zúñiga (1918- 2001)

Literatura:

Mario Vargas Llosa „Rozmowa w Kate-drze” 1969 r.

Tytuł określany mianem powieści totalnej i najlepsze-dzieła Llosy. Historia osadzona w Peru, w latach 50 (czasy dyktatury wojskowej pod dowództwem generała Manuela Apolina-

Literatura latynoamerykańska

riaOdrri). Historia rozpoczyna się od poznania Santiago Zavała, który zmagać się będzie z odkrywaniem sekretów zmarłego ojca, który był wyjątkowo zaangażowany politycznie. W trakcie czytania jednak przeskakujemy między wątkami i poza opowieściami o rodzinnych relacjach rozpracowuje ona tematy funkcjonowania peruwiańskiego państwa, mechanizmów nim sterujących, struktury politycznej władzy, edukacji i wielu innych.

Alonso Cueto „Niebieska Godzina” 2005 r.

Książka ta opowiada o powszechnie szanowanym prawniku Adrianie Ormache, który wiecie spokojne i dostatnie życie w Limie. Przypadkowo poznaje mroczną historię z okresu, kiedy jego ojciec - oficer peruwiańskiego wojska - walczył ze Świetlistym Szlakiem. Wbrew płynącym ze wszystkich stron ostrzeżeniom postanawia odnaleźć pewną kobietę, będącą świadkiem tamtych wydarzeń, która odegrała tajemniczą rolę w życiu ojca. Adrian nie tylko odkrywa prawdę, ale i podejmuje decyzje, które całkowicie odmieniają jego życie.

Niebieska godzina to opowieść o kondycji ludzkiej natury, okrucieństwie wojny i potrzebie miłości, którą odczuwa każdy człowiek. Historia o zdobywaniu wiedzy o sobie samym, która zamienia się w historię o odkrywaniu pełni człowieczeństwa.

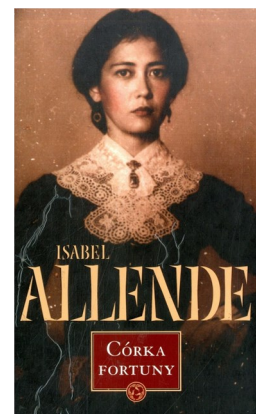
Isabel Allende "Córka Fortuny" 1998 r.

Jest to kolejne mistrzostwo peruwiańskiej pisarki (książka Córka Fortuny jest 2 tomem serii Dom Duchów). Książka ta, to

połączenie romansu z powieścią historyczno-obyczajową ze sporą dawką awanturczych przygód. Głównym tematem a jednocześnie pytaniem książki jest to, ile człowiek jest w stanie zrobić dla miłości? Jak wiele może dla niej poświęcić? Akcja rozgrywa się w Chile w połowie XIX wieku. Główną bohaterką tej powieści jest Eliza (dziewczynka porzucona przed drzwiami bogatej rodziny, która później została przez nich wychowana). Życie Elizy nie będzie spokojne, wypełnią je niebezpieczeństwa, zagrożenia, ryzyka czy też dramatyczne przeżycia. Jej los odmieni się. Dziewczyna ta zakochuje się w niewłaściwym mężczyźnie, za którym postanowi wyruszyć do Ameryki - kraju który przeżywa gorączkę złota i najazd tych, którzy chcą się dorobić fortuny. Eliza pozna ludzi prawych i zdeprawowanych, pomocnych oraz tych, którzy będą chcieli ją wykorzystać. Podczas poszukiwań trafi do pierwszych kalifornijskich miast (o ile tak można nazwać skromne „budy domy publiczne i więzienia). Kobieta poczuje smak bezprawia, biedy i rozczarowania.

Mario Vargas Llosa „Jak ryba w wodzie” 1993r.

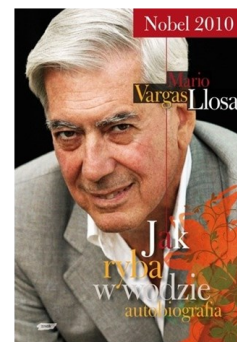
Autobiografia znanego peruwiańskiego pisarza. Życie opisuje w chaotycznym stylu na przemian pisząc o dzieciństwie, latach młodości i starości. Kandydował on również do wyborów prezydenckich w roku 1990. Pierwsze wydanie w Polsce ukazało się w 2010 roku. Książka niestety pałała się opiniami, jako iż była bez wyjątku oraz że zawierała za dużo politycznych wątków a za mało tych rodzinnych.

Mario Vargas Llosa "Miasto i psy" 1962 r.

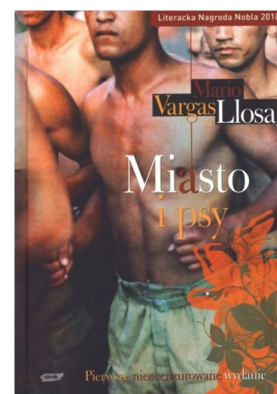
Debiutancka powieść peruwiańskiego pisarza Mario Vargas Llosy. To historia młodych kadetów ze szkoły wojskowej im. Leoncia Prado (Colegio Militar Leoncio Prado) w Limie, opis hierarchii wojskowej i warunków panujących w szkole. Kadeci z młodszych roczników buntują się przeciwko przełożonym, wymaganej przez nich dyscyplinie, karom cielesnym, sposobie prowadzenia egzaminów oraz starszym rocznikom. Książka, ukazująca elitarną szkołę jako miejsce pełne przemocy, sadyzmu, anarchii i biurokratyzmu, przełamywała społeczne i obyczajowe tabu.

Oficerowie poniewierają uczniami, jednocześnie udając, że nie widzą takich niezgodnych z regulaminem szkoły zjawisk jak: palenie, picie, kradzieże i bijatyki.

Mario Vargas Llosa "Pantaleon i wizytantki" 1973 r.

Jest to powieść satyryczno-obyczajowa autorstwa współczesnego peruwiańskiego pisarza, Mario Vargas Llosa. Akcja rozgrywa się w latach pięćdziesiątych XX wieku, oczywiście w Peru. Głównym bohaterem jest sumienny i świeżo upieczony kapitan intendencji Pantaleon Pantoja. Wraz z awansem otrzymuje on rozkaz stawienia się u swego przełożonego, gdzie dowiaduje się, że został wybrany

Literatura latynoamerykańska

spośród dziesiątków jego kolegów do zorganizowania lotnej służby wizytantek (kobiet lekkich obyczajów) do obsługi garnizonów w Amazonii, gdzie szerzy się fala gwałtów dokonanych przez znudzonych żołdaków. Kapitan, mimo że nie był przesadnie rad z powierzonego mu zadania, podejmuje misję i wyjeżdża wraz z żoną, Pochitą i matką na wyznaczone miejsce, gdzie od razu przystępuje do działania, współpracując z lokalnymi burdelami. Ani Pochita, ani matka Pantaleona, nie znają prawdziwego charakteru jego misji, a on sam musi się ukrywać przed demaskacją, a obecność Pantaleona wyraźnie drażni tamtejszego komendanta, generała Rogera Scavino. Książka w 2000 roku książka doczekała się ekranizacji.

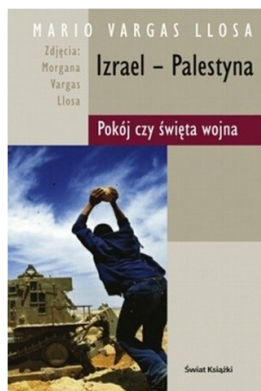
Mario Vargas Llosa „Marzenie Celta” 2010 r.

Powieść współczesnego peruwiańskiego pisarza Maria Vargasa Llosy. Została wydana 24 listopada 2010 roku przez wydawnictwo Alfabeta. Polski przekład ukazał się w 2011 roku w wydawnictwie Znak. Fascynująca podróż w otchłań ludzkiej natury Roger Casement siedzi w celi śmierci. Nie wie, jak skończy się walka o jego życie. W zamknięciu zmagają się z demonami przeszłości. Casement, idealista i charyzmatyczny dyplomata, większość życia spędził w Kongu i Amazonii.

Mario Vargas Llosa „Izrael Palestyna: pokój czy święta wojna” 2006 r.

Dzieło Llosy opisuje swoją podróż po obu walczących ze sobą krajach - Izraelu i Palestynie, z obiektywnego punktu widzenia. W książce ciągle jest zadawane pytanie jak osiągnąć pokój i czy jest to w ogóle możliwe. Można poznać i zrozumieć punkt widzenia obu konfliktów. Co ciekawe zostały w niej umieszczone fotografie wykonane przez córkę pisarza Morganę Vargas Llosę, która razem z nim uczestniczyła w podróży.

niezwykle zróżnicowanej geografii. Można wyróżnić pięć różnych tradycji historycznych i kulturowych. Jest to mniej więcej XV w.

LITERATURA XVIII, XIX i XX w. :

Kolumbia wydała jedną z najbogatszych literatur Ameryki Łacińskiej, zarówno ze względu na jej bogactwo, jak i różnorodność i innowacyjność w XIX i XX wieku. Kolumbijscy intelektualiści, którzy tworzyli literaturę tego okresu, również w decydujący sposób przyczynili się do konsolidacji literatury latynoamerykańskiej.

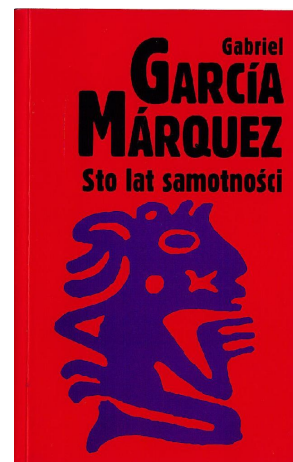
GŁÓWNI PISARZE:

Gabriel Garcia Marquez; German Arciniegas

LITERATURA:

„Sto lat samotności” Gabriel Garcia Márquez (1967)

Miała to być pierwsza powieść Gabriela Garcíi Márqueza. Dzięki swym dziadkom znał od dziecka historię Macondo i dzieje rodziny Buendía, prześladowanej fatum kazirodztwa. Świat, w którym rzeczy nadzwyczajne miały wymiar szarej codzienności, zwyczajność zaś przyjmowana była jak zjawisko nadprzyrodzone; świat bez czasu, gdzie wiele rzeczy nie miało jeszcze nazw, był też jego światem. Potrzebował aż dwudziestu lat, by spisać te rodzinne opowieści z całym dobrodziejstwem i przekleństwem odniesień biblijnych, baśniowych, literackich, politycznych; uświadomił nam, że „plemiona skazane na sto lat samotności nie mają już drugiej szansy na ziemi”.

„Błękitne dni” Fernando Vallejo (1985)

Błękitne dni to pierwsza część autobiograficznego cyklu zatytułowanego "Rzeka czasu". Fernando Vallejo, kolumbijczyk, urodził się w 1942 roku i pierwsze lata dzieciństwa spędził w Medellín w domu rodzinnym i na farmie dziadków. Potem odbył studia filmowe w Rzymie i przeniósł się do Nowego Jorku. Wszystkie jego powieści pisane są w pierwszej osobie, ale autor stale zachowuje charakterystyczny dystans wobec siebie,

LITERATURA KOLUMBIJSKA

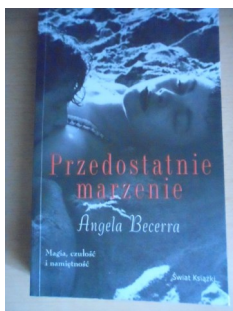
Literatura kolumbijska, jako wyraz kultury Kolumbii, jest niejednorodna ze względu na współistnienie dziedzictwa hiszpańskiego, afrykańskiego i rdzennych Amerykanów w

Literatura latynoamerykańska

tak jakby oprowadzał po czasach dzieciństwa kogoś obcego, przyjeźdźcę, może cudzoziemca... Nigdy do końca nie wiadomo co jest relacją rzeczywistych wydarzeń, a co fikcją. Śledzimy więc beztrudnie dzieciństwo przeżyte w licznej wielopokoleniowej rodzinie, przerwane gwałtownie wraz z pójściem do szkoły. Autor wspomina naukę tam, jako przedsięwzięcie piekła, próbę zaszczepienia niechęci wobec sztuki, książek i traumę na całe życie...

„Przedostatnie marzenie” Angela Becerra (2008)

Cudowna opowieść o nieszczęśliwej, a jednak szczęśliwej miłości, której całym sercem poświęcają się tak różne, choć bliskie sobie osobowości. Ona - bogata panna z dobrego domu, on - biedny chłopiec, znakomicie grający na fortepianie. Spotykają się przez przypadek, który już na zawsze pozostawia w ich sercach piętno miłości. Czy życzenia puszczone z latawcami staną się realne? Czy fortepian wydaje tylko dźwięki mu przeznaczone? Książka warta polecenia nawet tym, którzy nie lubują się w romansach.

„Trudne światło” Tomás González (2018)

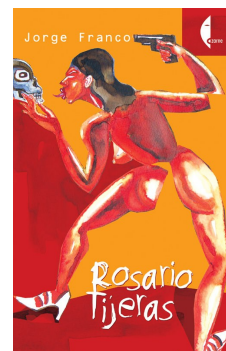
Nieszczęście jest jak wiatr. Zjawia się w sposób naturalny i nieprzewidywany. Wystarczy chwila, by podmuch połamał gałęzie drzew, ale nie jest w stanie wyrwać ich z korzeniami. Ta metafora doskonale oddaje życie Davida. David, uznany malarz, w swoim domu w Kolumbii wraca do chwil, które wszystko zmieniły. Wypadek Jacobo. Podróż do kliniki w Portland. Ostatnie dni z Sarą. Jaki będzie jego ostatni obraz: czarno-biały czy jednak pełen barw? Ta osobista historia z pozoru opowiada o cierpieniu i stracie, ale tak naprawdę o bliskości i życiu. I nie jest to literatura łatwych wzruszeń. Na takie terytoria zapuszczać się mogą tylko prawdziwi mistrzowie pióra.

„Ilona przychodzi z deszczem”

„Ilona przychodzi z deszczem” to powieść o życiowych rozbitkach i mrocznym wnętrzu ludzkiej natury, to ukazane w artystycznym skrócie zderzenie sugerowanej w tytule poetyckości z brutalną prozą życia. Akcja toczy się w Panamie, wokół dziwnego domu schadzek, pośród bujnej tropikalnej roślinności, w dusznym powietrzu, wilgotnym od ulewnych deszczy. Fascynujący świat chorobliwych emocji dwóch kobiet, Larisy i tytułowej bohaterki Ilony, naznaczony jest piętnem unicestwienia.

„Rosario Tijeras” Jorge Franco (2018)

Tytułowa Rosario Tijeras to urodziwa płatna zabójczyni, ciężko postrzelona podczas jednej ze swoich wypraw. Gdy walczy o życie w szpitalu w Medellín, czytelnik poznaje jej losy z ust Antonia, przyjaciela kobiety, snującego opowieść o jej burzliwym życiu, utkaną ze wspomnień i strzępków zasłyszanych historii. Ujawnia przy tym namiętne uczucia, jakie żywi wobec Rosario. Wznowienie głośnej powieści ukazującej obraz kolumbijskiego miasta Medellín w latach osiemdziesiątych – pełen brutalności, walk między członkami gangów narkotykowych, wszechobecnej biedy i dążenia za wszelką cenę do lepszego życia. Autor, ogłoszony następcą Gabriela Garcii Marqueza, w niezwykle sposób oddaje realizm latynoskiej codzienności, nie stroniąc od poetyckości i filmowego języka. W 2005 roku książkę przeniósł na wielki ekran kolumbijski reżyser Emilio Maillé.

LITERATURA ARGENTYŃSKA

POCZĄTEK LITERATURY

Początki literatury argentyńskiej to około 1550 roku wraz z dziełami Matiasa R. Początki literatury argentyńskiej to około 1550 roku wraz z dziełami Matiasa Rojasa de Oquendo i Pedro Gonzaleza de Prado, którzy pisali prozę i poezję. Częściowo inspirowali się rdzenną poezją ustną.

Literatura epoki kolonialnej (neoklasycyzm, barok i epicka) rozwijała się pod ochroną proniepodległościowego zapału: Vicente López y Planes (1785-1856), Pantaleon Rivarola (es) (1754-1821) i Esteban de Luca (es) (1786-1824).

W XVII wieku barokowe dzieła Argentyny pozostawały ubogie w porównaniu z tymi z Europy i innych części Nowego Świata. Jedynym znaczącym poetą tego okresu pozostaje Luis José de Tejada y Guzmán (1604-1680), który napisał Coronas líricas i El peregrino de Babilonia.

Literatura latynoamerykańska

ARGENTYŃSKA EMANCYPACJA KULTURALNA OD HISZPANII

Podobnie jak w pozostałej części kontynentu, tak i w Argentynie obecne były silne uczucia emancypacji od Hiszpanii. Przed uzyskaniem niepodległości niektórzy autorzy neoklasycyści, tacy jak Juan Cruz Varela, stworzyli wiele dzieł związanych z tym rewolucyjnym duchem.

Prawdziwe rozgraniczenie z tradycją hiszpańską przejawiało się w literaturze poprzez przyjęcie za wzór romantyzmu francuskiego, postulującego powrót do popularnych źródeł i średniowiecza. Tę estetykę i intelektualizm przyniósł Esteban Echeverría, który napisał pierwszą lokalną i realistyczną historię *El Matadero*, a także poemat *La Cautiva* ("Jeniec").

W połowie XIX wieku José Mármol opublikował pierwszą argentyńską powieść, *Amalia* (1851-1852), powieść historyczną łączącą fikcyjne postacie (*Amalia*, *Daniel Bello*, *Eduardo Belgrano*) z postaciami historycznymi, takimi jak *Juan Manuel de Rosas*.

Wraz ze wzrostem potęgi *Juana Manuela de Rosasa* powstawały kolejne opozycyjne dzieła literackie.

Duch walki poezji osłabł i zwrócił się ku temu, co anegdotyczne i sentymentalne: *Carlos Guido y Spano* (1827-1918) i *Ricardo Gutiérrez* (1838-1896), pisarze literatury ludowej. *Lucio V. Mansilla* (1831-1913) opublikował w 1870 roku *Una excursión a los indios ranqueles*, kronikę ekspedycji w celu podpisania traktatu pokojowego z Indianami. Jego twórczość (nacechowana estetyką realistyczną) antycypowała twórczość pokolenia 1880 roku, na które duży wpływ wywarł modernizm. *Juana Manuela Gorriti* (1816-1892) była jedną z pierwszych pisarek. Swoją popularność zawdzięcza głównie melodramatycznym dziełom, takim jak powieść *La hija del mazorquero*, a także stworzeniu magazynu kulturalnego *La alborada*.

LITERATURA „GAUCHESCA”

Pierwotnie gaucho to koczowniczy pasterz, który podróżuje po wielkich równinach Argentyny.

Gaucho stopniowo zyskiwał status mityczny: stawał się rodzajem rycerza broniącego najbardziej pokrzywdzonych i stawiał siebie jako symbol cywilizacji twierdzącej swoją oryginalność, podczas gdy prawdziwy gaucho stopniowo zniknął z rzeczywistości.

Zachodnie, a nawet europejsko-centryczne tematy i style pozostały normą w literaturze argentyńskiej

przez cały XIX wiek, zwłaszcza w Buenos Aires. Poezja (romantyczna), taka jak *La cautiva*.

Pierwszy nurt, znany jako "poesía nativista" (poezja natiwistyczna), związany jest z tradycją naukową. Druga, znana jako "poesía gauchesca", rozwijała się równolegle, w ramach świadomości tożsamości narodowej tego pokolenia. Nawet jeśli są oni również erudytami, głos gaucho jest od początku traktowany jako główny bohater. Literatura gaucho związana jest z pieśniami *payadora*, współczesną wizją niepiśmiennych śpiewaków europejskiego średniowiecza, występujących spontanicznie i improwizowane.

Pierwszym autorem gaucho był *Bartolomé Hidalgo* (1807-1875), który pisał w czasie wojny o niepodległość.

W drugim okresie literatura gaucho znajdowała się pod wpływem walk politycznych. *Estanislao del Campo* (1834-1880) i *Hilario Ascasubi* (1807-1875) są najbardziej reprezentatywnymi pisarzami tego okresu.

Ostatnim autorem literatury gaucho był *José Hernández* (1834-1886), autor *Martín Fierro*. Literatura gaucho traci swoje wpływy polityczne i staje się społeczną w tym sensie, że *gauchos* znikają, głównie z powodu *Sarmiento* i nowego modelu ekonomicznego. *Hernández* jest uważany za tego, który utrwalił styl gaucho.

Martín Fierro to poemat narracyjny, uważany za uosobienie stylu gaucho w Argentynie i Urugwaju. Została opublikowana w 1872 roku pod tytułem *El Gaucho Martín Fierro* (Epopėja *Martína Fierro*) przed sequelem *La Vuelta de Martín Fierro* w 1879 roku. Opowiada o niezależnym, heroicznym i poświęconym charakterze gaucho. Wiersz jest po części protestem przeciwko europejskim i nowoczesnym tendencjom prezydenta Argentyny *Domingo Faustino Sarmiento*. Dzieło to uważane jest za "narodową księgę Argentyńczyków" autorstwa *Leopoldo Lugonesa*.

POKOLENIE 1880

Pokolenie 1880 roku wzmocniło europejską stronę i kulturową supremację Buenos Aires. Napływ migracyjny, mieszający się z populacjami, uwydatnił transformację "wielkiej wioski" w kosmopolityczną metropolię. Poezja tego okresu jest liryczna: *Leopoldo Díaz* i *Pedro Bonifacio Palacios Almafuerte* (1854-1917). Ten ostatni przedstawia życie robotników w namiętnych atakach na sprzeczności współczesnego społeczeństwa.

Literatura latynoamerykańska

Gatunek esejów, który jest całkiem nowy, rozwinął się pod koniec XIX wieku: José Manuel Estrada (1842-1894), Pedro Goyena (1843-1892) i Joaquín Víctor González (1863-1923).

Twórczość beletrystyczna oscyluje między problemami społecznymi a tradycyjną literaturą. Dominującym nurtem w tym czasie był realizm, z Miguelem Cané (1851-1905) i jego autobiograficzną powieścią *Juvenilia* (1884).

Pod koniec XIX wieku, pod wpływem Nikaraguańczyka Rubéna Darío, modernizm pojawił się w literaturze południowoamerykańskiej. Szlachetność, maniery i silny wpływ symboliki podsumowują ten nowy gatunek, który zainspirował Leopoldo Lugonesa (1874-1938), autora pierwszej argentyńskiej historii science fiction. Pierwszym prawdziwie nowoczesnym pokoleniem w literaturze argentyńskiej jest *Martinfierristas* (około 1922 roku, nazwane tak na cześć poematu *Martin Fierro* José Hernández).

LATA 1920-1940

Pokolenie 1937 roku pozostało skoncentrowane na poezji, gdzie rozwinęło opis, nostalgię i medytację w twórczości Ricardo Molinariego. Ricardo Eufemio Molinari (1898-1996), Vicente Barbieri (1903-1956), Olga Orozco (1920-1999), León Benarós (1915-2012) i Alfonso Sola González (1917-1975)1.

Pisarze opowiadali się za idealizmem i realizmem magicznym, jak María Granata2, Adolfo Bioy Casares (1914-1999), Julio Cortázar (1914-1984), Silvina Ocampo (1903-1993)) lub za bardziej subtelną formą realizmu, jak Manuel Mujica Láinez (1910-1984), Ernesto López Castro (1902-?), Ernesto Sábato (1911-2011) i Abelardo Arias (1918-1991)) z pewnymi akcentami miejskimi, takimi jak literatura ludowa (Joaquín Gómez Bas (1907-1984) i Roger Plá).

Neohumanizm, egzystencjalizm i inne wpływy (1950-)

W 1950 roku pojawił się kolejny ważny nurt: neohumanizm, będący odpowiedzią na II wojnę światową i jej reperkusje.

U większości pisarzy można dostrzec silne wpływy poezji anglosaskiej i włoskiej.

Boom latynoamerykański w latach 50. i 60. wyrócił literaturę latynoamerykańską do góry nogami i otworzył na nią międzynarodową publiczność.

Nowy trend pojawił się w latach sześćdziesiątych i trwał

do lat dziewięćdziesiątych, z różnorodnymi wpływami, takimi jak Jean-Paul Sartre, Albert Camus, Paul Éluard, niektórzy hiszpańscy pisarze, tacy jak Camilo José Cela, lub starsi pisarze argentyńscy, tacy jak Borges, Arlt, Cortázar i Marechal. Uwypuklone zostają dwa nurty: z jednej strony śledzenie metafizycznego czasu i historyczności (Horacio Salas (1938-2020), Alejandra Pizarnik (1936-1972), Ramón Plaza), a z drugiej badanie miejskiego i społecznego zamieszania (Abelardo Castillo (1935-2017), Marta Lynch (1925-1985), Manuel Puig (1932-1990), Alicia Steimberg).

CIEMNE CZASY DYKTATURY WOJKOWEJ

Lata siedemdziesiąte były mrocznym okresem dla twórczości intelektualnej w Argentynie. Znakiem tej epoki jest wygnanie (Juan GePOCZĄTEK Iman, Antonio Di Benedetto) lub śmierć (Roberto Jorge Santoro (1939-1977), Haroldo Conti, Rodolfo Walsh).

W czasie dyktatury wojskowej w Argentynie (1976-1983) Latynoamerykańskie Centrum Wydawnicze (CEAL, 1966-1995) mimo represji prowadziło imponujące dzieło wydawnicze (5000 tytułów): *Collections du CEAL*.

LATA 1984-2000

Koniec dyktatury wojskowej oznaczał nowy rozkwit literacki.

Warto przeczytać. Dostępna wersja po polsku.

KĄCIK KULINARNY

Cudowny napój Yerba Mate

Katarzyna Ogonowska, ZAH

Yerba Mate to najpopularniejszy napój w Ameryce Południowej i niektórych krajach bliskiego Wschodu, znany również jako Herba Mate lub Caà Mate. Jest on elementem kultury Indian i Latynosów, który ma swoją magiczną otoczkę. Nazwa Herba Mate pochodzi z języka łacińskiego i języka keczua. “Herba” oznacza ziele, a “Mate” oznacza tykwę, w której parzy się napar.

zywa się Bombilla. Ten proces jest swego rodzaju rytuałem dawnych plemion Ameryki Południowej.

Napar został odkryty przez jezuickich misjonarzy, którzy dotarli do plemienia Guaranii zamieszkującego dorzecze Paranny. Zauważyli oni, że Guaranii żuli liście pewnego krzewu, znanego teraz jako ostrokrzew paragwajski, aby zlikwidować zmęczenie, złagodzić głód czy rozjaśnić umysł. Yerba Mate została przez misjonarzy rozpowszechniona w Europie jako alternatywa dla azjatyckiej herbaty. Zakon-

Napój ten zrobiony jest ze zmielonych i wysuszonych liści i patyczków ostrokrzewu paragwajskiego. Zaparza się go w tykwie – Matero i podaje w naczyniu zwanym Cuadro. Pije się go za pomocą słomki zakończoną siteczkiem, która na-

nicy założyli plantacje ostrokrzewu, które były ich głównym dochodem aż do 1773 roku.

Po ponad stu latach Frederico Neuman założył swoją plantację i ponownie rozpowszechnił Yerba Mate, co uczyniło ją na-

rodowym napojem Argentyny, Paragwaju, Urugwaju i Brazylii.

Legenda o ostrokrzewie paragwajskim i Yerba Mate opowiada o Boginiach księżycy i chmur przybyłych na ziemię, aby ją zwiedzić. Zostały one uratowane przez starca przed jaguarem, który chciał je zaatakować. W podziękowanie boginie dały mu nowy rodzaj rośliny, dzięki któremu można przyrządzić „napój przyjaźni”.

Zatem Europejczycy już kilka stuleci temu chętnie sięgali po ten południowoamerykański napój, który dziś jest bardzo popularny także w Polsce.

Yerba mate to fascynujący napój o bogatej historii i wielu korzystnych właściwościach. Jej unikalny smak, pobudzające działanie i zdrowotne składniki sprawiają, że jest coraz bardziej popularna na całym świecie.

Yerba mate i muzyka argentyńska w Czarnieckim

Uczniowie Liceum im. S. Czarnieckiego mieli okazję gościć w murach swojej

szkoły „kawałek Argentyny”. 11 września szkoła gościła argentyńską artystkę, Pamelę Ayalę (wnuczka polskich imigrantów w Misiones, która właśnie otrzymała polskie obywatelstwo i z tej okazji była w trasie koncertowej po Europie). Towarzyszył jej Jeremías Gurlarte.

Oprócz pieśni argentyńskich, nie zabrakło pogadanki na temat

Yerba mate. Była też degustacja tego wspaniałego napoju przygotowanego przez prawdziwego Argentyńczyka.

KĄCIK

HISZPAŃSKI

WYJAZD DO ALICANTE

Gabriela Białkowska i Kamila Richert, 1AH

9 czerwca 2024 roku klasy 1ah oraz 2ah zebrały się na lotnisku Modlin w Warszawie, aby stamtąd polecieć do Alicante. Lot trwał 3 godziny, minął bardzo szybko i uczniowie wraz z nauczycielami bezpiecznie wylądowali. Po wylądowaniu przesiadli się w autokar, którym w 20 minut dojechali do słonecznego Alicante.

Uczniów przywitały sympatyczne rodziny z Hiszpanii, które przez tydzień gościły ich u siebie. Rodziny codziennie częstowały naszych uczniów pysznymi daniami regionalnymi, umilając im wyjazd o doświadczenia kulinarne. Czas spędzony u rodzin goszczących pozwolił uczniom wzbogacić swój język hiszpański oraz nawiązać nowe znajomości.

VIAJE A ALICANTE

Gabriela Białkowska y Kamila Richert, 1AH

El 9 de junio de 2024, las clases 1ah y 2ah se reunieron en el aeropuerto de Modlin en Varsovia para volar a Alicante desde allí. El vuelo duró 3 horas, pasó muy rápido y los estudiantes y los profesores aterrizaron de forma segura. Después de aterrizar, se trasladaron a un autobús, que en 20 minutos llegaron a la soleada Alicante.

Los estudiantes fueron recibidos por las encantadoras familias de España, que los acogieron en sus hogares durante una semana. Las familias ofrecieron a nuestros estudiantes a deliciosos platos regionales todos los días, haciendo que su viaje con las experiencias culinarias fuera más agradable. El

Przez 5 dni o godzinie 9:00 uczniowie zaczęli lekcje w hiszpańskiej szkole "Proyecto Español". Lekcje były prowadzone w przyjemny sposób, polegały na integracji i zabawie, a przy tym doskonaliły umiejętności językowe naszych uczniów i przekazywały im dużo nowych informacji i wiedzy.

Profesorowie w szkole to młodzi ludzie ze wspaniałym podejściem do uczniów i przekazywaniu im wiedzy. Niektóre zajęcia prowadzone były poza klasami, dzięki czemu uczniowie poznali dużo zakamarków pięknego miasta Alicante. Na lekcjach nikt się nie nudził, było zabawnie i ciekawie.

W programie wyjazdu poza lekcjami, dla uczniów zaplanowana była masa atrakcji. Jedną z nich były lekcje tańca, na których każdy świetnie się bawił i rozwinął swoje umiejętności taneczne. Następnego dnia uczniowie popłynęli łódką na pobliską wyspę Tabarca, gdzie miło spędzili czas na plaży i zwiedzili niewielkie miasteczko. Podczas powrotu z wyspy, naszych uczniów złapała ogromna ulewa, jednak mimo to świetnie się bawili i wykorzystali całą potencjał wycieczki. Zaplanowany był również wyjazd do miast Villajoyosa oraz Altea, gdzie odwiedzili piękną plażę i zwiedzili malownicze miasteczka.

Alicante to piękne miasto, położone przy Morzu Śródziemnym we wschodniej części Hiszpanii. Poza pięknymi plażami, w mieście można podziwiać wiele innych atrakcji. Warto zwiedzić zamek Świętej Barbary leżący na wzgórzu Benacantil. Zwiedzając zamek, poza zapierającymi dech w piersiach widokami oraz niesamowitą architekturą, można poznać historię miasta Alicante oraz wysłuchać legendy o nazwie miasta.

tiempo pasado con las familias anfitrionas permitió a los estudiantes enriquecer su idioma español y hacer nuevos amigos.

Durante 5 días a las 9:00, los estudiantes comenzaron las clases en la escuela de español "Proyecto Español". Las lecciones se llevaron a cabo de una manera agradable, consistieron en integración y diversión, y al mismo tiempo mejoraron las habilidades lingüísticas de nuestros estudiantes y les transmitieron mucha información y conocimientos nuevos.

Los profesores de la escuela son jóvenes con un gran enfoque hacia los estudiantes y manera de transmitir conocimientos. Algunas clases se llevaron a cabo fuera de las aulas, gracias a lo cual los estudiantes conocieron muchos rincones de la hermosa ciudad de Alicante. Nadie estaba aburrido en clase, fue divertido e interesante.

En el programa del viaje fuera de las clases, se planearon muchas atracciones para los estudiantes. Una de las atracciones fueron las clases de baile, donde todos se lo pasaron muy bien y desarrollaron sus habilidades de baile. Al día siguiente, los estudiantes tomaron un barco hacia la cercana isla de Tabarca, donde se lo pasaron bien en la playa y visitaron un pequeño pueblo. Al regresar de la isla, a nuestros estudiantes les cayó un gran aguacero, pero aún así se lo pasaron muy bien y aprovecharon todo el potencial del viaje. También se planeó un viaje a las ciudades de Villajoyosa y Altea, donde visitaron una hermosa playa y recorrieron pintorescos pueblos.

Alicante es una hermosa ciudad, situada junto al mar Mediterráneo, en la parte oriental de España. Además de las hermosas playas, se puede admirar muchas otras atracciones de la ciudad. Vale la pena visitar el castillo de Santa Bárbara ubicado en la colina de Benacantil, visitando el castillo, aparte de las impresionantes vistas y la increíble arquitectura, se puede aprender sobre la historia de la ciudad de Alicante y escuchar la leyenda del nombre de la ciudad.

